

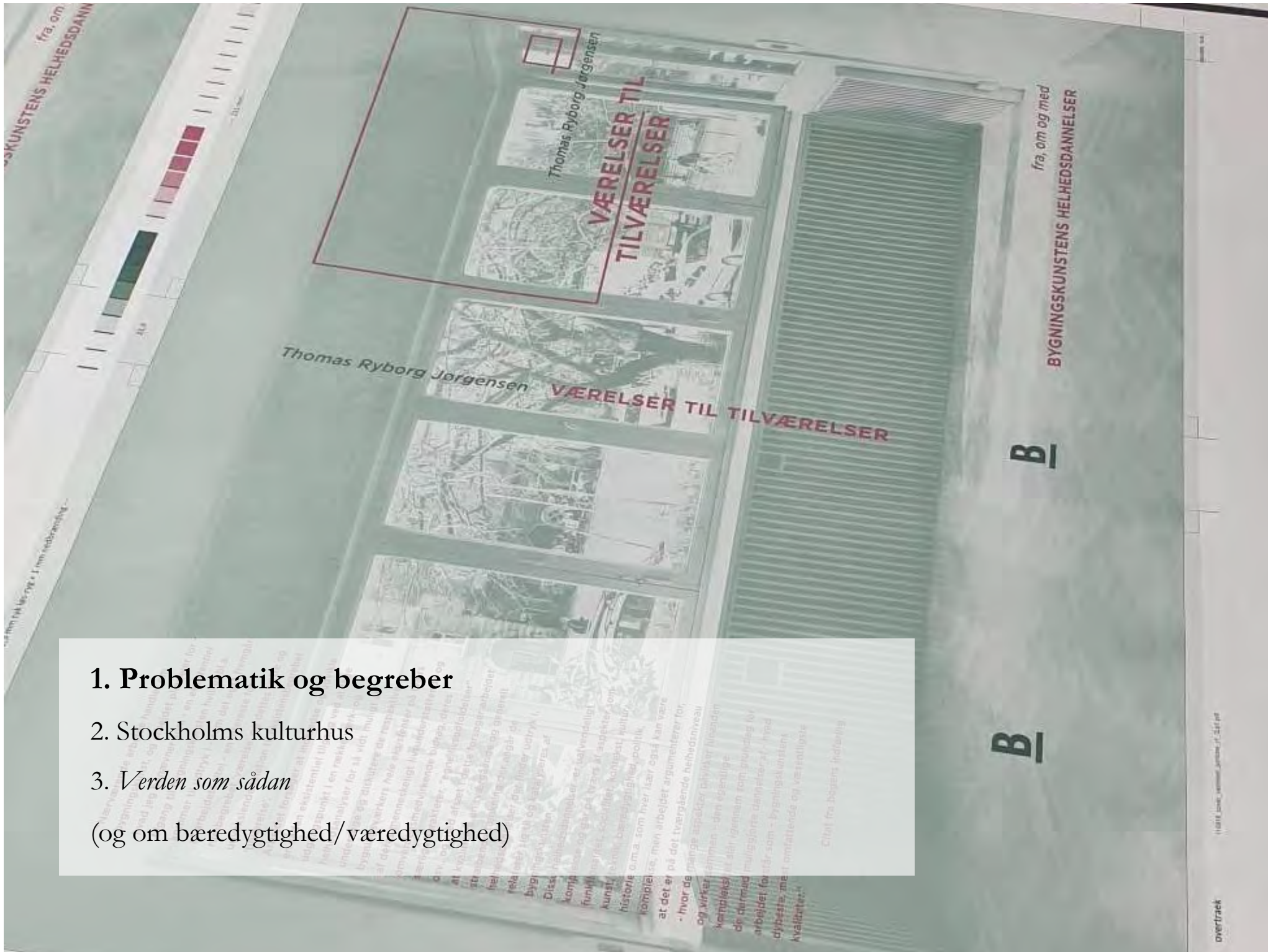
VÆRELSER TIL TILVÆRELSER – *fra, om og med* Bygningskunstens Helhedsdannelser

1. Problematik og begreber

2. Stockholms kulturhus

3. *Verden som sådan*

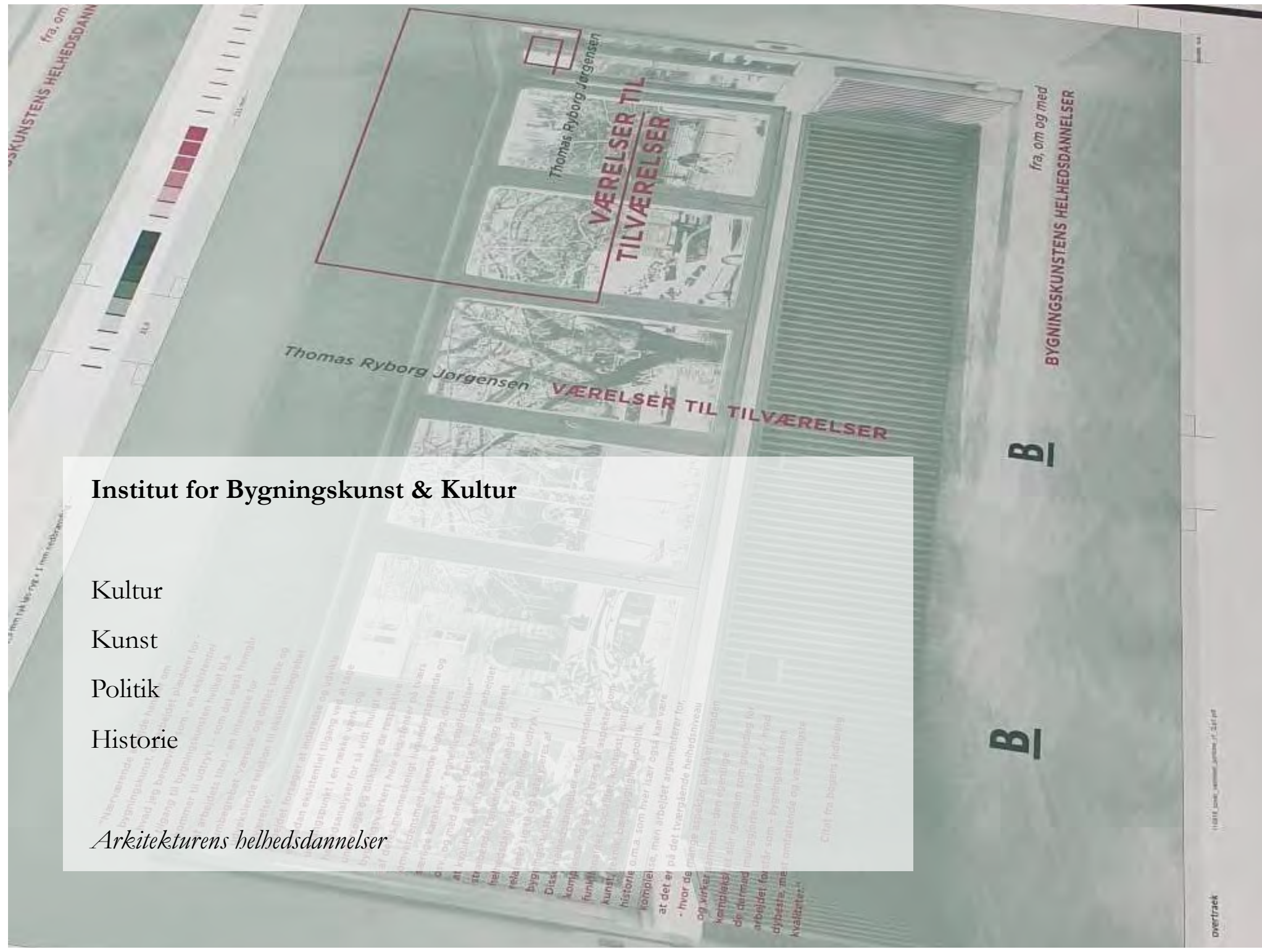
(og om bæredygtighed/væredygtighed)

Institut for Bygningskunst & Kultur

- Kultur
- Kunst
- Politik
- Historie

Arkitekturens helhedsdannelser

- ved at gå til arkitekturen med *en eksistentiel tilgang*

"Nærværende arbejde handler om bygningskunst, og arbejdet om tilgang til bygningskunst kommer til udtryk i en eksistentiel rumbegreb (til) - som det også fremgår udtrykkeligt i 'værelse' og dets betydningsforhold til eksistentielbegrebet."

Arbejdet forsøger at indvise og udvikle en sådan eksistentiel tilgang og udvikle helhedsanalyser i en række værk og undersøge og diskutere de forskellige bygningstyper og deres funktionelle, æstetiske og sociale karakterer. "Eksistentielbegrebet" er et begreb, der bruges til at beskrive den eksistentielle tilgang til bygningskunst og den måde, hvorpå den eksistentielle tilgang til bygningskunst kan bruges til at udvikle helhedsanalyser i en række værk og undersøge og diskutere de forskellige bygningstyper og deres funktionelle, æstetiske og sociale karakterer.

Arbejdet forsøger at indvise og udvikle en sådan eksistentiel tilgang og udvikle helhedsanalyser i en række værk og undersøge og diskutere de forskellige bygningstyper og deres funktionelle, æstetiske og sociale karakterer. "Eksistentielbegrebet" er et begreb, der bruges til at beskrive den eksistentielle tilgang til bygningskunst og den måde, hvorpå den eksistentielle tilgang til bygningskunst kan bruges til at udvikle helhedsanalyser i en række værk og undersøge og diskutere de forskellige bygningstyper og deres funktionelle, æstetiske og sociale karakterer.

Citat fra bogens indledning

Thomas Ryborg Jørgensen
VÆRELSE TIL
TILVÆRELSE

Thomas Ryborg Jørgensen
VÆRELSE TIL
TILVÆRELSE

fra om og med
BYGNINGSKUNSTENS HELHEDSDANNELSER

B

B

”Nærværende arbejds-hæfter om bygningskunst, og arbejdet om tilgang til bygningskunst kommer til udtryk i en eksistentiel rumbegreb (til) - som det også fremgår udvælsende relation til eksistensbegrebet 'tilværelse'.

Arbejdet forøger at undersøge og udvikle ledningsspændt i en række værk og undersøgelse for så vidt muligt at bygningværkets huse eksisterer de respektive omvæltelsesmæssige betydning og deres karakterer, ”specifikationer” af kvalitets, anvendelse og arbejdet i samarbejde mellem arkitekt og arbejder fælles tilgang og viser udtryk i bygningskunsten.

Disse helhedsbegreber er uafhængigt af rum, og giver det tværgående aspektet om kunst, teknik, bæredygtighed, kultur, historie o.m.a. som hver især også kan være komplekse, men arbejdet argumenterer for at det er på det tværgående helhedsniveau og hvor de mange aspekter, teknisk niveau og virke sammen i den egenlige kompleksitet af selve rummet som grundlag for arbejdet forstået som - bygningskunstens dybde, men omfattende og værdifulde kvaliteter.”

Citat fra bogens indledning

- ved at gå til arkitekturen med en eksistentiel tilgang
- ved at være optaget af *eksistenstemaer*

Thomas Ryborg Jørgensen
VÆRELSE TIL
TILVÆRELSE

Thomas Ryborg Jørgensen
VÆRELSE TIL
TILVÆRELSE

fra, om og med
BYGNINGSKUNSTENS HELHEDSDANNELSER

"Nærværende arbejdsbøger handler om bygningskunst, og arbejdet plads over til hvad jeg benævner som en eksistentiel tilgang til bygningskunsten hvilket BLÅ kommer til udtryk i - som det også fremgår af arbejdets titel - en interesse for udvælgende relation til eksistensbegrebet 'livsværelse'.

Arbejdet forsøger at indrømme og udvikle en sådan eksistentiel tilgang ved at tage udgangspunkt i en række værker og helhedsanalyser for så vidt muligt at undersøge og diskutere de respektive bygningsværkers huse karakterer og deres samfundsmæssige betydning, deres æstetiske karakterer, "epistemologiske" og med afsæt i dette forsøger arbejdet at kvantificere, analyser og diskutere arbejdet i forbindelse med deres udtryk i bygningskunsten.

Dette helhedsbegreb er selvfølgelig en kompleks og går på tværs af aspekter som kunst, teknik, bæredygtighed, kultur, historie o.m.a. som hver især også kan være komplekse, men arbejdet argumenterer for at det er på det tværgående helhedsniveau - hvor de mange aspekter påvirker hinanden og virker sammen - der egentlige helhedsbegreb er det som grundlag for arbejdet forstået som - bygningskunstens dybde, målt omfattende og værdiløse kvalitetsbegreb.

Citat fra bogens indledning

Thomas Ryborg Jørgensen

VÆRELSE TIL TILVÆRELSE

fra, om og med BYGNINGSKUNSTENS HELHEDSDANNELSER

B

- ved at gå til arkitekturen med *en eksistentiel tilgang*
 - ved at være optaget af *eksistenstemaer*
 - ved at videreudvikle og udvide vores erfaringer med *helhedsdannelser*
- i.e. forstå arkitekturen som medvirkende i komplekse, omfattende og *emergensdannede* og *emergensdannende helhedsdannelser*, som jeg plæderer for principielt udfolder sig på tre niveauer:**

"Nærværende arbejds handling om bygningskunst, og arbejdet, pladsfor tilgang til bygningskunsten hvilket kommer til udtryk i en eksistentiel rumbeholdelse - som det også fremgår udvælsende relation til eksistentiel tilværelse".

Arbejdet forsøger at indrykke og udvikle en sådan eksistentiel tilgang ved at tage udgangspunkt i en række værk og undersøge og diskutere de respektive bygningsværkers huse eksisterer på tværs af deres tidsmæssigt kulturelle og sociale karakterer, og med afsæt i dette forsøger arbejdet at kvantificere, analyser og oprette arbejdsrelationer der finder udtryk i helhedsdannelser og kvalitetsniveau. Disse helhedsdannelser er udvendigt komplekse og går på tværs af aspekter som kunst, teknik, bæredygtighed, kultur, historie o.m.a. som hver især også kan være komplekse, men arbejdet argumenterer for at det er på det tværgående helhedsniveau og hvor de mange aspekter påvirker hinanden og virker sammen i den endelige helhedsdannelse. Det er gennem som grundlag for arbejdet foreslår som - bygningskunstens dybde, mest omfattende og værdifulde kvalitet.

Citat fra bogens indledning

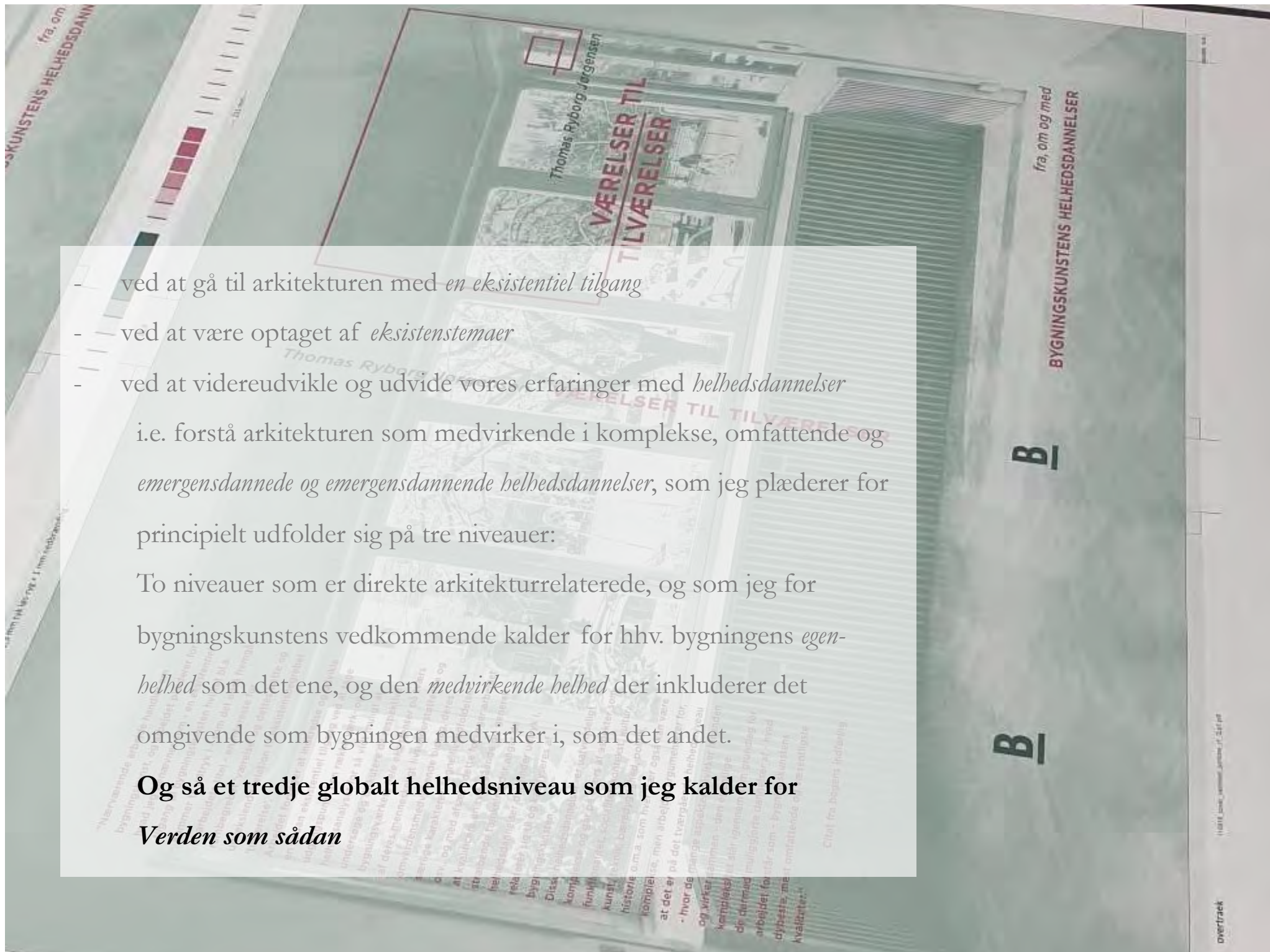
- ved at gå til arkitekturen med *en eksistentiel tilgang*
- ved at være optaget af *eksistenstemaer*
- ved at videreudvikle og udvide vores erfaringer med *helhedsdannelser*
i.e. forstå arkitekturen som medvirkende i komplekse, omfattende og *emergensdannede og emergensdannende helhedsdannelser*, som jeg plæderer for principielt udfolder sig på tre niveauer:

To niveauer som er direkte arkitekturrelaterede, og som jeg for bygningskunstens vedkommende kalder for hhv. bygningens *egen-helhed* som det ene, og den *medvirkende helhed* der inkluderer det omgivende som bygningen medvirker i, som det andet.

- ved at gå til arkitekturen med *en eksistentiel tilgang*
- ved at være optaget af *eksistenstemaer*
- ved at videreudvikle og udvide vores erfaringer med *helhedsdannelser*
i.e. forstå arkitekturen som medvirkende i komplekse, omfattende og *emergensdannede* og *emergensdannende helhedsdannelser*, som jeg plæderer for principielt udfolder sig på tre niveauer:

To niveauer som er direkte arkitekturrelaterede, og som jeg for bygningskunstens vedkommende kalder for hhv. bygningens *egenhelhed* som det ene, og den *medvirkende helhed* der inkluderer det omgivende som bygningen medvirker i, som det andet.

Og så et tredje globalt helhedsniveau som jeg kalder for
Verden som sådan

- ved at gå til arkitekturen med en eksistentiel tilgang

- ved at være optaget af eksistenstemaer

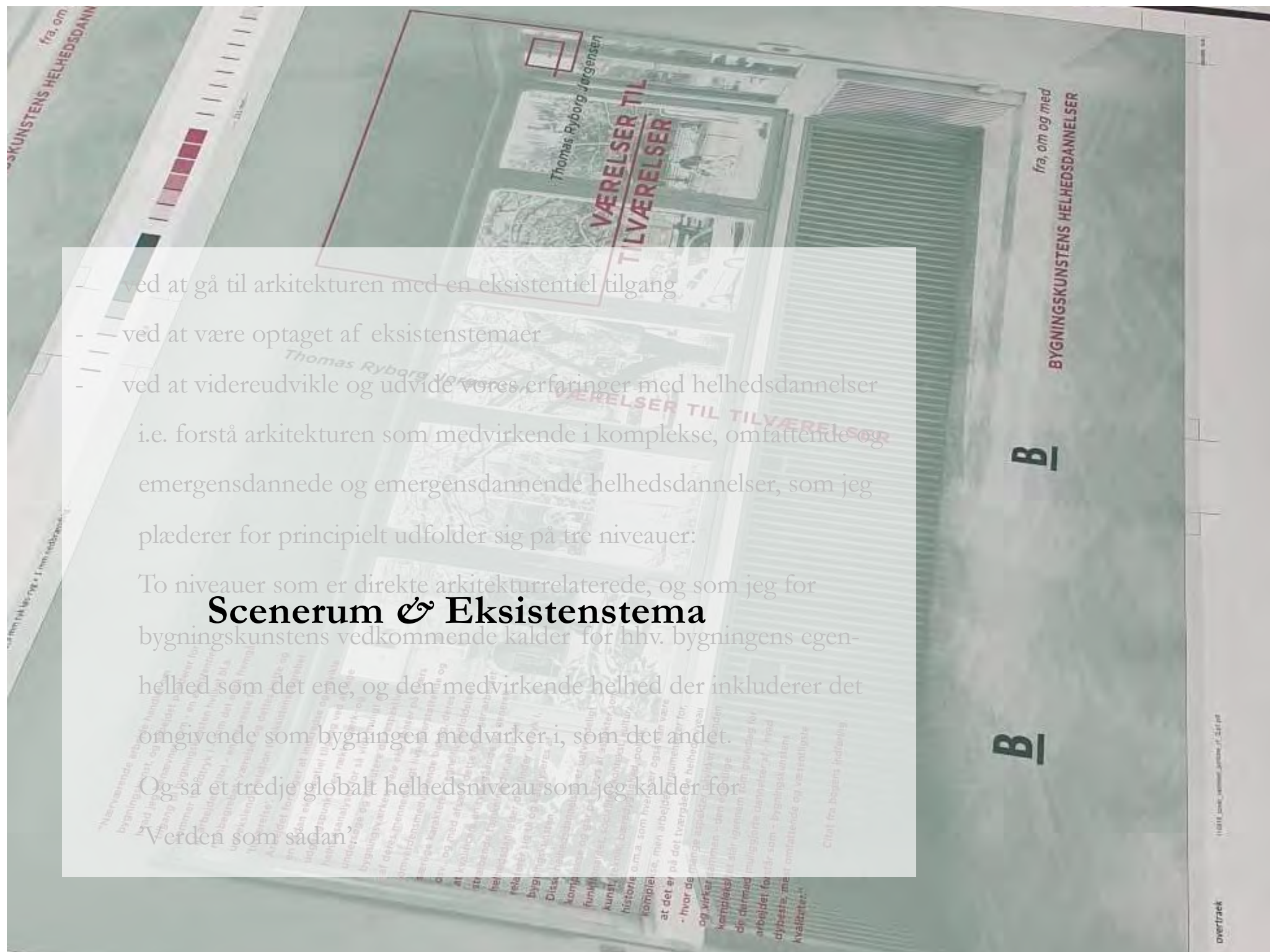
- ved at videreudvikle og udvide vores erfaringer med helhedsdannelser

i.e. forstå arkitekturen som medvirkende i komplekse, omfattende og
emergensdannede og emergensdannende helhedsdannelser, som jeg
plæderer for principielt udfolder sig på tre niveauer:

To niveauer som er direkte arkitekturrelaterede, og som jeg for
bygningskunstens vedkommende kalder for hhv. bygningens egen-
helhed som det ene, og den medvirkende helhed der inkluderer det
omgivende som bygningen medvirker i, som det andet.

og så et tredje globalt helhedsniveau som jeg kalder for
'Verden som sådan'

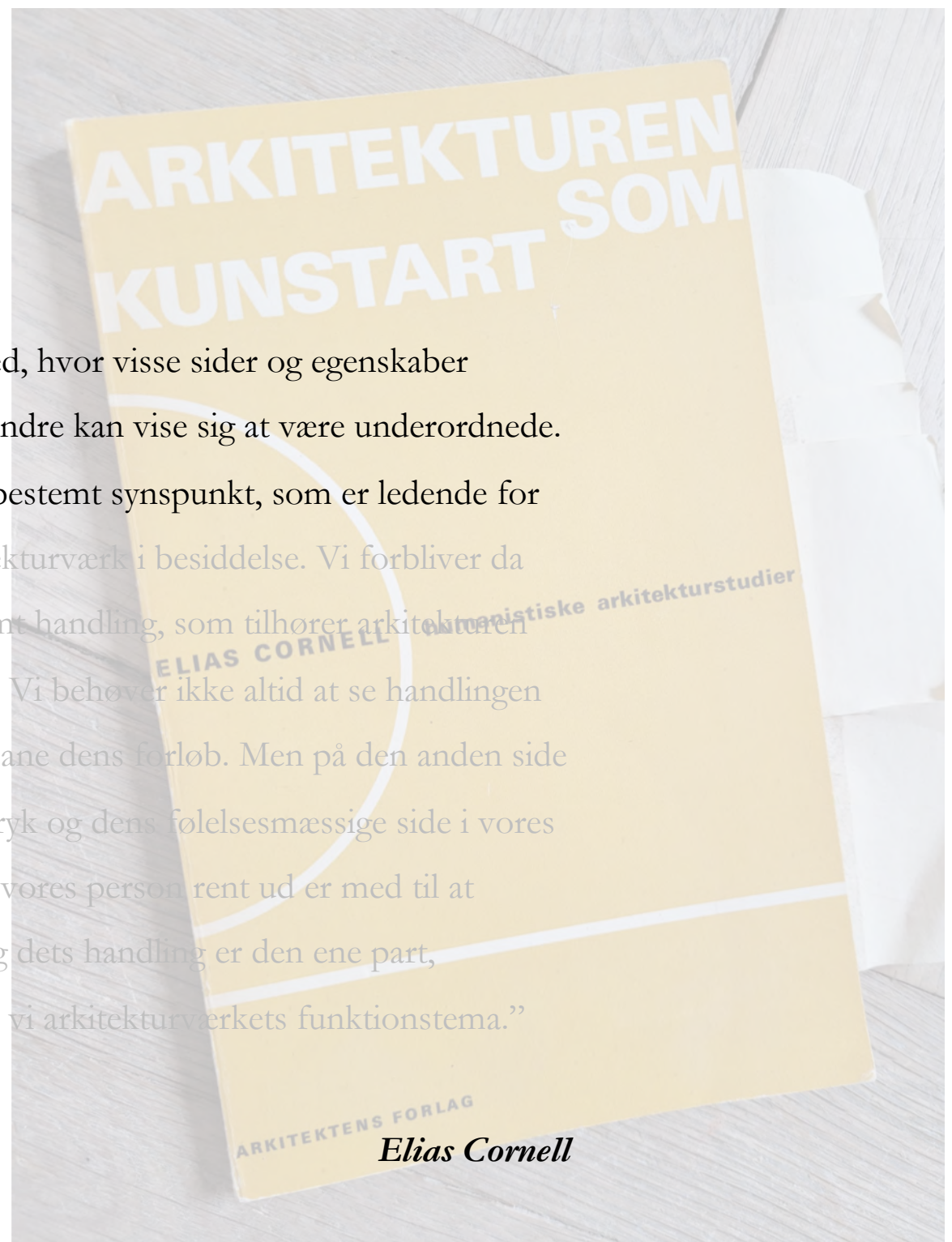
Scenerum & Eksistenstema

”Virksomheden af en omfattende situation er nu ikke udtømt med fladebilledet alene. Dette fladebillede indeholder en spore til en mere eller mindre tydelig forestilling om rummet i dybderetningen. Helhedsindtrykket udvikler sig her af en stor mængde ulige stærkt betonedede dele bag hinanden, der paa denne maade bygger et **scenerum** op, og meget ofte er det fjernliggende vigtigere for dette indtryk end de nærmere partier. Det er da nødvendigt at overvinde den ved perspektiven indtrædende formindskelse og gøre det fjernereliggendes virkelige størrelse klar ved at indføre maalestoksforhold, som er istand til at forene for- og baggrund.”

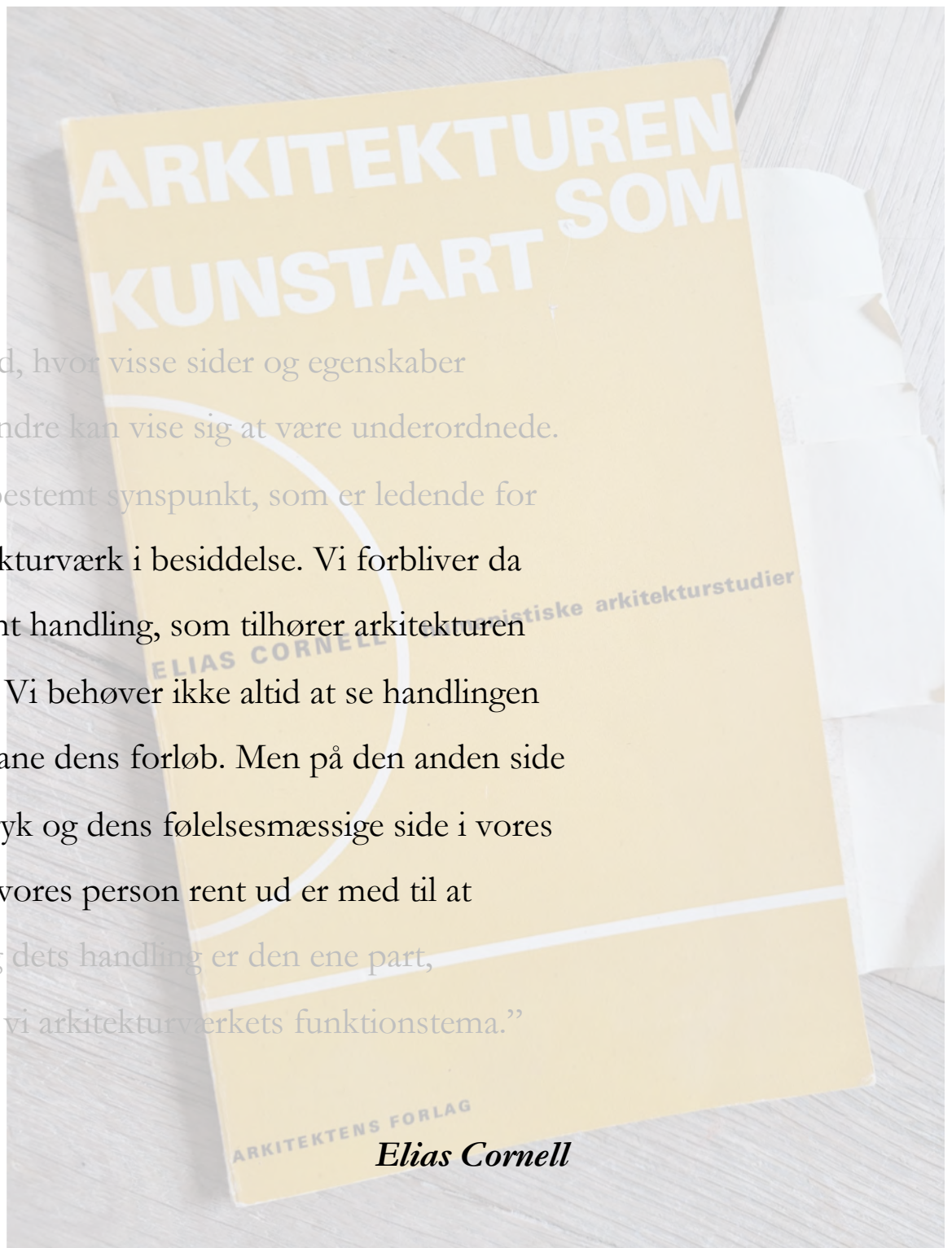

“Arkitekturen er en rigt differentieret helhed, hvor visse sider og egenskaber forekommer mere betydningsfulde, mens andre kan vise sig at være underordnede. Det er til og med muligt at finde et eneste bestemt synspunkt, som er ledende for næsten alle de øvrige. [...] Vi tager et arkitekturværk i besiddelse. Vi forbliver da ikke betragtere. Vi bliver vidne til en bestemt handling, som tilhører arkitekturen ligeså meget, som den tilhører de agerende. Vi behøver ikke altid at se handlingen faktisk gå for sig. Måske behøver vi blot at ane dens forløb. Men på den anden side skal vi også se, hvorledes arkitekturens udtryk og dens følelsesmæssige side i vores oplevelse fremtræder stærkest, hvis vi med vores person rent ud er med til at gennemføre handlingen. [...] Mennesket og dets handling er den ene part, arkitekturen den anden. Dette møde kalder vi arkitekturværkets funktionstema.”

Elias Cornell

“Arkitekturen er en rigt differentieret helhed, hvor visse sider og egenskaber forekommer mere betydningsfulde, mens andre kan vise sig at være underordnede. Det er til og med muligt at finde et eneste bestemt synspunkt, som er ledende for næsten alle de øvrige. [...] Vi tager et arkitekturværk i besiddelse. Vi forbliver da ikke betragtere. Vi bliver vidne til en bestemt handling, som tilhører arkitekturen ligeså meget, som den tilhører de agerende. Vi behøver ikke altid at se handlingen faktisk gå for sig. Måske behøver vi blot at ane dens forløb. Men på den anden side skal vi også se, hvorledes arkitekturens udtryk og dens følelsesmæssige side i vores oplevelse fremtræder stærkest, hvis vi med vores person rent ud er med til at gennemføre handlingen. [...] Mennesket og dets handling er den ene part, arkitekturen den anden. Dette møde kalder vi arkitekturværkets funktionstema.”

Elias Cornell

“Arkitekturen er en rigt differentieret helhed, hvor visse sider og egenskaber forekommer mere betydningsfulde, mens andre kan vise sig at være underordnede. Det er til og med muligt at finde et eneste bestemt synspunkt, som er ledende for næsten alle de øvrige. [...] Vi tager et arkitekturværk i besiddelse. Vi forbliver da ikke betragtere. Vi bliver vidne til en bestemt handling, som tilhører arkitekturen ligeså meget, som den tilhører de agerende. Vi behøver ikke altid at se handlingen faktisk gå for sig. Måske behøver vi blot at ane dens forløb. Men på den anden side skal vi også se, hvorledes arkitekturens udtryk og dens følelsesmæssige side i vores oplevelse fremtræder stærkest, hvis vi med vores person rent ud er med til at gennemføre handlingen. [...] Mennesket og dets handling er den ene part, arkitekturen den anden. Dette møde kalder vi arkitekturværkets funktionstema.”

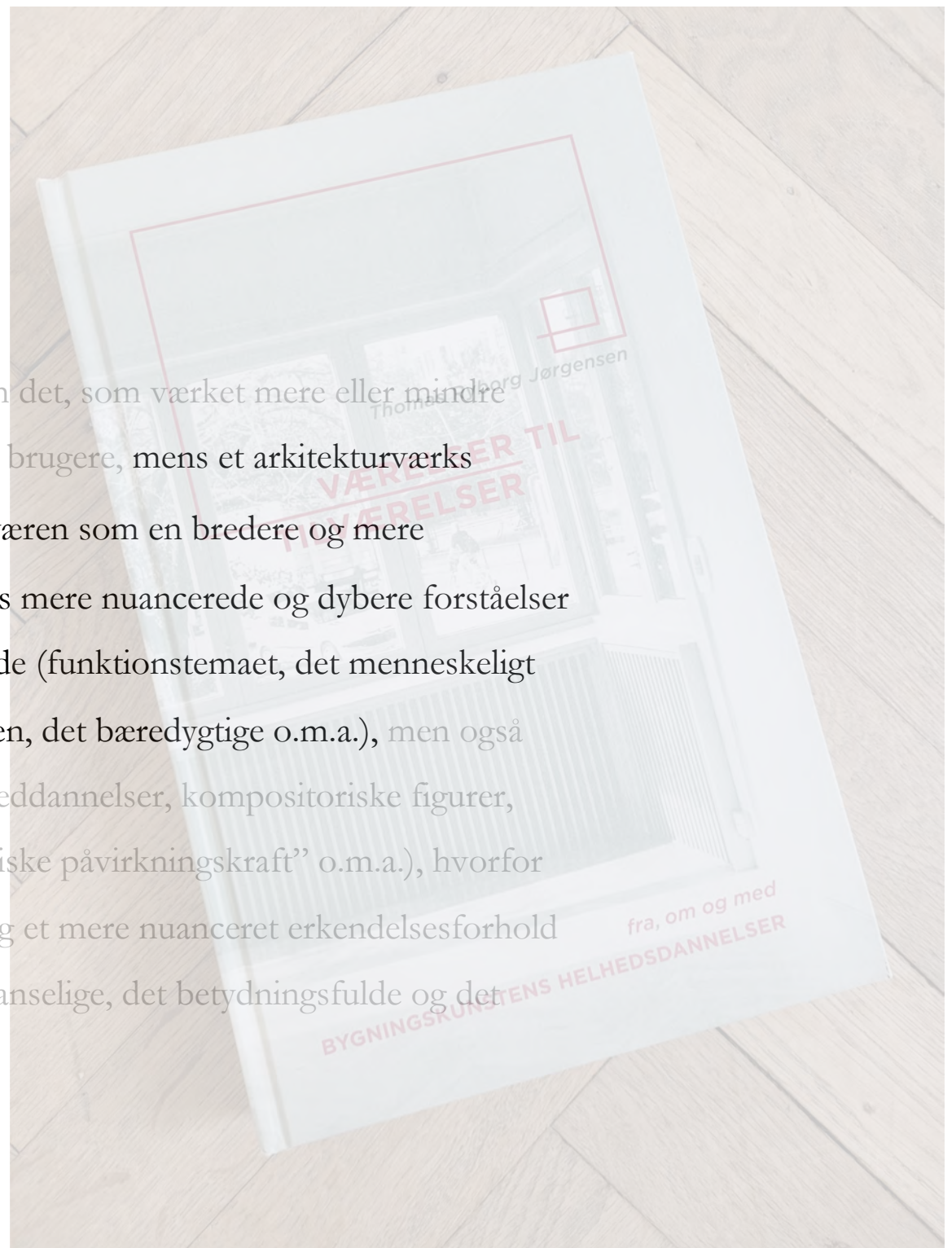

Elias Cornell

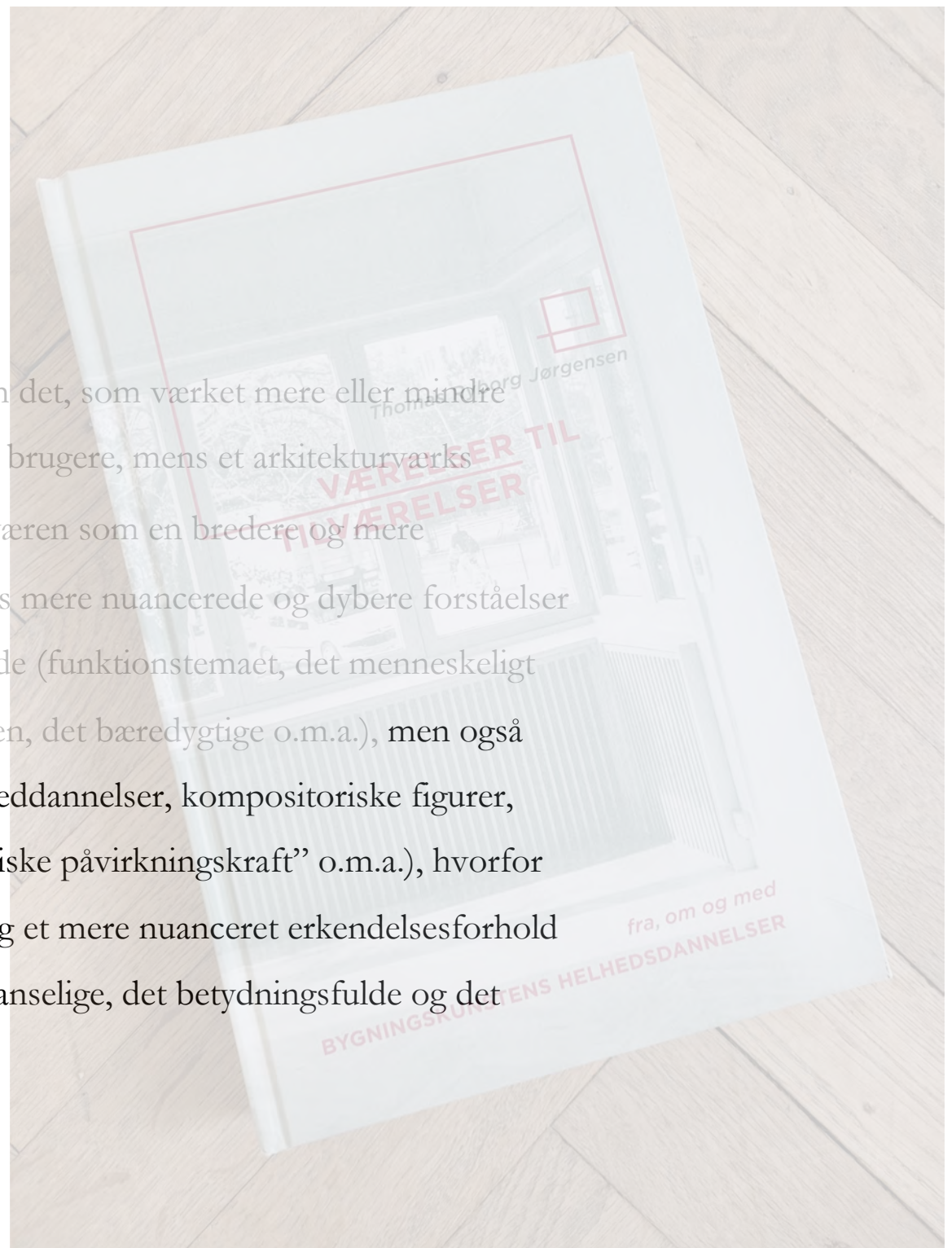
En arkitekturværks *funktionstema* handler om det, som værket mere eller mindre målrettet gør og præsterer i relation til dens brugere, mens et arkitekturværks *eksistenstema* også handler om værkets væren som en bredere og mere eksistentiel størrelse, som derfor kan give os mere nuancerede og dybere forståelser af værkets relations-kvaliteter på den ene side (funktionstemaet, det menneskeligt understøttende, den kontekstuelle medvirken, det bæredygtige o.m.a.), men også værkets egen-kvaliteter (sansekvaliteter, billedannelser, kompositoriske figurer, karakterfuldhed, stemning, skønhed, “auratiske påvirkningskraft” o.m.a.), hvorfor vi kan udvikle en mere nuanceret relation og et mere nuanceret erkendelsesforhold til værket på tværs af det funktionelle, det sanselige, det betydningsfulde og det meningspotentielle.

En arkitekturværks *funktionstema* handler om det, som værket mere eller mindre målrettet gør og præsterer i relation til dens brugere, mens et arkitekturværks *eksistenstema* også handler om værkets væren som en bredere og mere eksistentiel størrelse, som derfor kan give os mere nuancerede og dybere forståelser af værkets relations-kvaliteter på den ene side (funktionstemaet, det menneskeligt understøttende, den kontekstuelle medvirken, det bæredygtige o.m.a.), men også værkets egen-kvaliteter (sanske-kvaliteter, billeddannelser, kompositoriske figurer, karakterfuldhed, stemning, skønhed, “auratiske påvirkningskraft” o.m.a.), hvorfor vi kan udvikle en mere nuanceret relation og et mere nuanceret erkendelsesforhold til værket på tværs af det funktionelle, det sanselige, det betydningsfulde og det meningspotentielle.

En arkitekturværks *funktionstema* handler om det, som værket mere eller mindre målrettet gør og præsterer i relation til dens brugere, mens et arkitekturværks *eksistenstema* også handler om værkets væren som en bredere og mere eksistentiel størrelse, som derfor kan give os mere nuancerede og dybere forståelser af værkets relations-kvaliteter på den ene side (funktionstemaet, det menneskeligt understøttende, den kontekstuelle medvirken, det bæredygtige o.m.a.), men også værkets egen-kvaliteter (sænkvaliteter, billeddannelser, kompositoriske figurer, karakterfuldhed, stemning, skønhed, “auratiske påvirkningskraft” o.m.a.), hvorfor vi kan udvikle en mere nuanceret relation og et mere nuanceret erkendelsesforhold til værket på tværs af det funktionelle, det sanselige, det betydningsfulde og det meningspotentielle.

Beboelse

i relation til beboelsesejendommen Vodroffsvej 2 på Frederiksberg, Danmark, af de danske arkitekter Kay Otto Fisker og Christian Frederik Møller (indviet i 1930)

Tro (og tvivl)

i relation til det dominikanske munkekloster Sainte Marie de La Tourette, udenfor Lyon, Frankrig, af den fransk/schweiziske arkitekt Le Corbusier og den græsk/rumænske ingeniør og komponist Iannis Xenakis (indviet i 1960)

Viden (og refleksion)

i relation til Statsbiblioteket i Berlin (Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz, Haus Potsdamer Straße), Tyskland, af den tyske arkitekt Bernhard Hans Henry Scharoun (indviet i 1979)

Kultur (og politik)

i relation til Stockholms kulturhus, Sverige, af den svenske arkitekt Peter Celsing (indviet i 1974)

Beboelse

i relation til beboelsesejendommen Vodroffsvej 2 på Frederiksberg, Danmark, af de danske arkitekter Kay Otto Fisker og Christian Frederik Møller (indviet i 1930)

Tro (og tvivl)

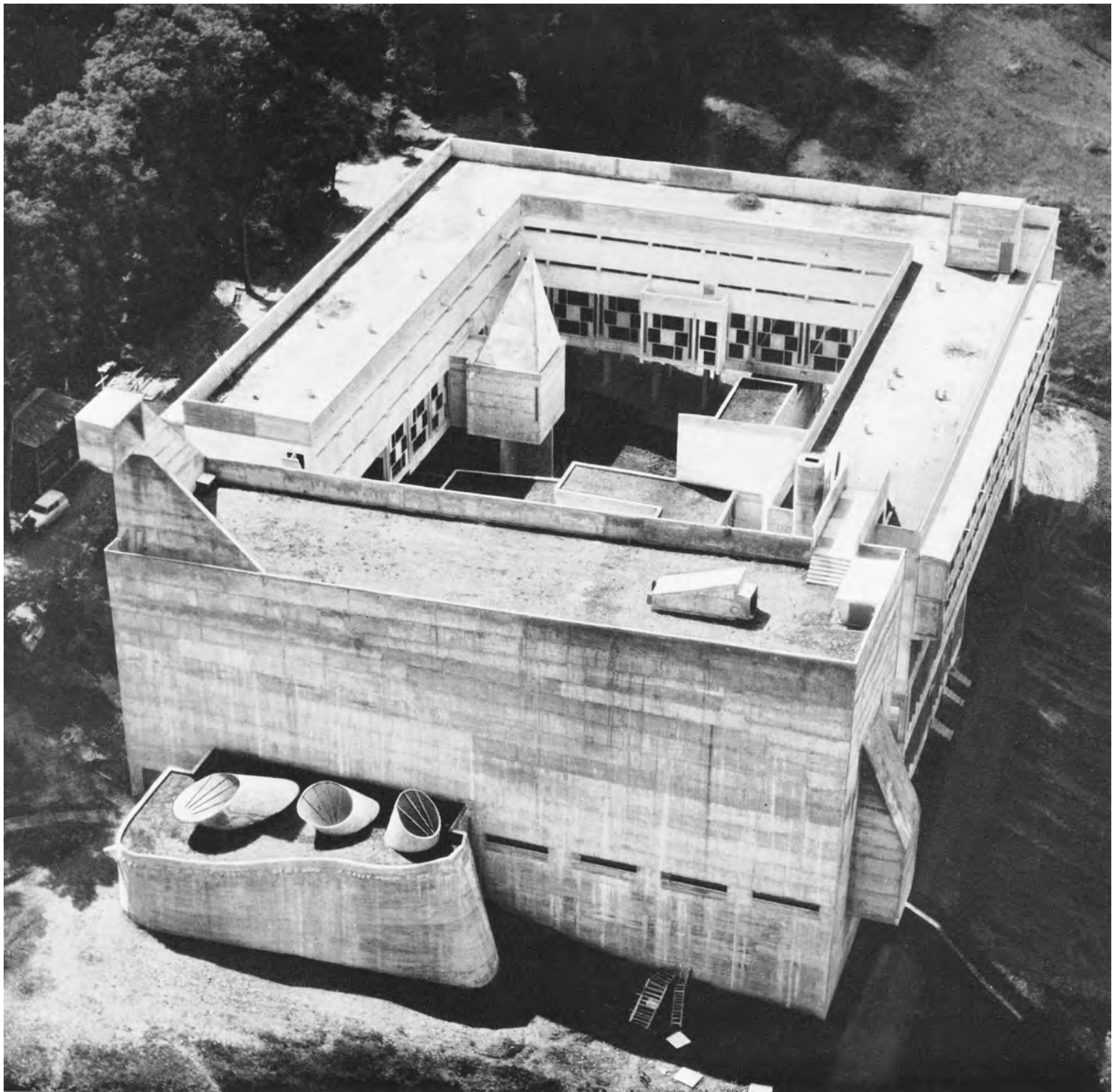
i relation til det dominikanske munkekloster Sainte Marie de La Tourette, udenfor Lyon, Frankrig, af den fransk/schweiziske arkitekt Le Corbusier og den græsk/rumænske ingeniør og komponist Iannis Xenakis (indviet i 1960)

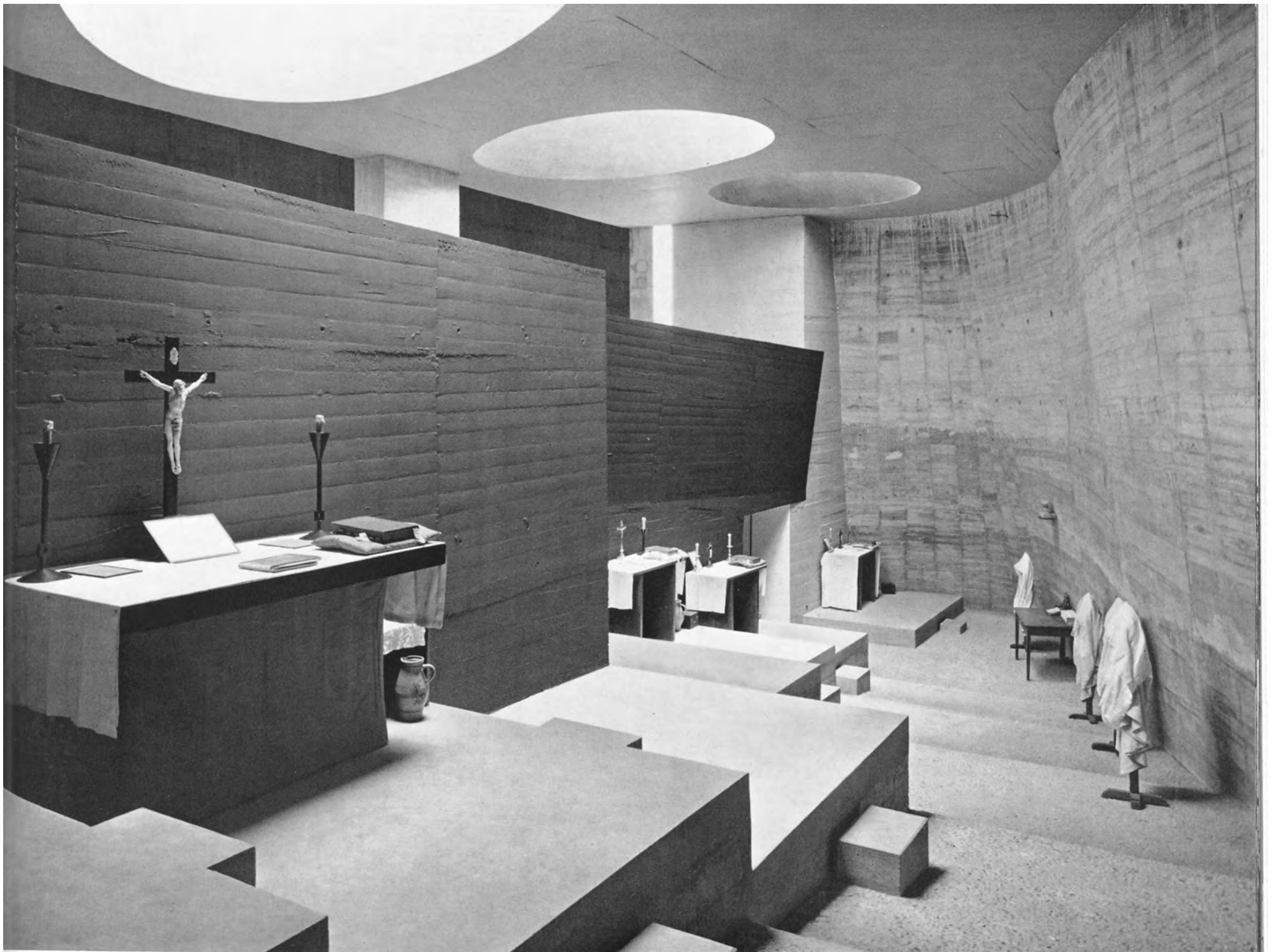
Viden (og refleksion)

i relation til Statsbiblioteket i Berlin (Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz, Haus Potsdamer Straße), Tyskland, af den tyske arkitekt Bernhard Hans Henry Scharoun (indviet i 1979)

Kultur (og politik)

i relation til Stockholms kulturhus, Sverige, af den svenske arkitekt Peter Celsing (indviet i 1974)

Beboelse

i relation til beboelsesejendommen Vodroffsvej 2 på Frederiksberg, Danmark, af de danske arkitekter Kay Otto Fisker og Christian Frederik Møller (indviet i 1930)

Tro (og tvivl)

i relation til det dominikanske munkekloster Sainte Marie de La Tourette, udenfor Lyon, Frankrig, af den fransk/schweiziske arkitekt Le Corbusier og den græsk/rumænske ingeniør og komponist Iannis Xenakis (indviet i 1960)

Viden (og refleksion)

i relation til Statsbiblioteket i Berlin (Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz, Haus Potsdamer Straße), Tyskland, af den tyske arkitekt Bernhard Hans Henry Scharoun (indviet i 1979)

Kultur (og politik)

i relation til Stockholms kulturhus, Sverige, af den svenske arkitekt Peter Celsing (indviet i 1974)

Beboelse

i relation til beboelsesejendommen Vodroffsvej 2 på Frederiksberg, Danmark, af de danske arkitekter Kay Otto Fisker og Christian Frederik Møller (indviet i 1930)

Tro (og tvivl)

i relation til det dominikanske munkekloster Sainte Marie de La Tourette, udenfor Lyon, Frankrig, af den fransk/schweiziske arkitekt Le Corbusier og den græsk/rumænske ingeniør og komponist Iannis Xenakis (indviet i 1960)

Viden (og refleksion)

i relation til Statsbiblioteket i Berlin (Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz, Haus Potsdamer Straße), Tyskland, af den tyske arkitekt Bernhard Hans Henry Scharoun (indviet i 1979)

Kultur (og politik)

i relation til Stockholms kulturhus, Sverige, af den svenske arkitekt Peter Celsing (indviet i 1974)

“Fordi arkitekturen faktisk ikke er autonom, men tillige formålsbestemt, kan den ikke simpelt negere menneskene, som de er, skønt den, som autonom, ligeledes er nødt til det.”

Theodor W. Adorno

Brugeren går i ét med den arkitekturværk-katalyserede helhedsdannelse som både værket, brugeren og “udenomsværket” (stedet, omgivelserne, kulturen osv.) tilsammen skaber. Brugen er derfor - i vellykkede tilfælde - på grund af dette kontinuum derfor ledsaget af en følelse af sammenhæng og meningsfylde og netop derfor også en følelse af at være en dybt involveret og medvirkende part i en fælles helhedsdannelse, hvor den entydige opdeling mellem subjekt og objekt står til forhandling, hvorfor både subjektet og objektet “får udvidet sit omfang”.

Brugeren går i ét med den arkitekturværk-katalyserede helhedsdannelse som både værket, brugeren og “udenomsværket” (stedet, omgivelserne, kulturen osv.) tilsammen skaber. Brugen er derfor - i vellykkede tilfælde - på grund af dette kontinuum derfor ledsaget af en følelse af sammenhæng og meningsfylde og netop derfor også en følelse af at være en dybt involveret og medvirkende part i en fælles helhedsdannelse, hvor den entydige opdeling mellem subjekt og objekt står til forhandling, hvorfor både subjektet og objektet “får udvidet sit omfang”.

Et **eksistenstema** eksisterer og udvikler sig i ethvert arkitekturværk, uanset at et sådant ikke nødvendigvis har udgjort et bevidst intentionsgrundlag for de involverede værkdannere.

Et eksistenstema eksisterer og udvikler sig i ethvert arkitekturværk, uanset at et sådant ikke nødvendigvis har udgjort et bevidst intentionsgrundlag for de involverede værkdannere.

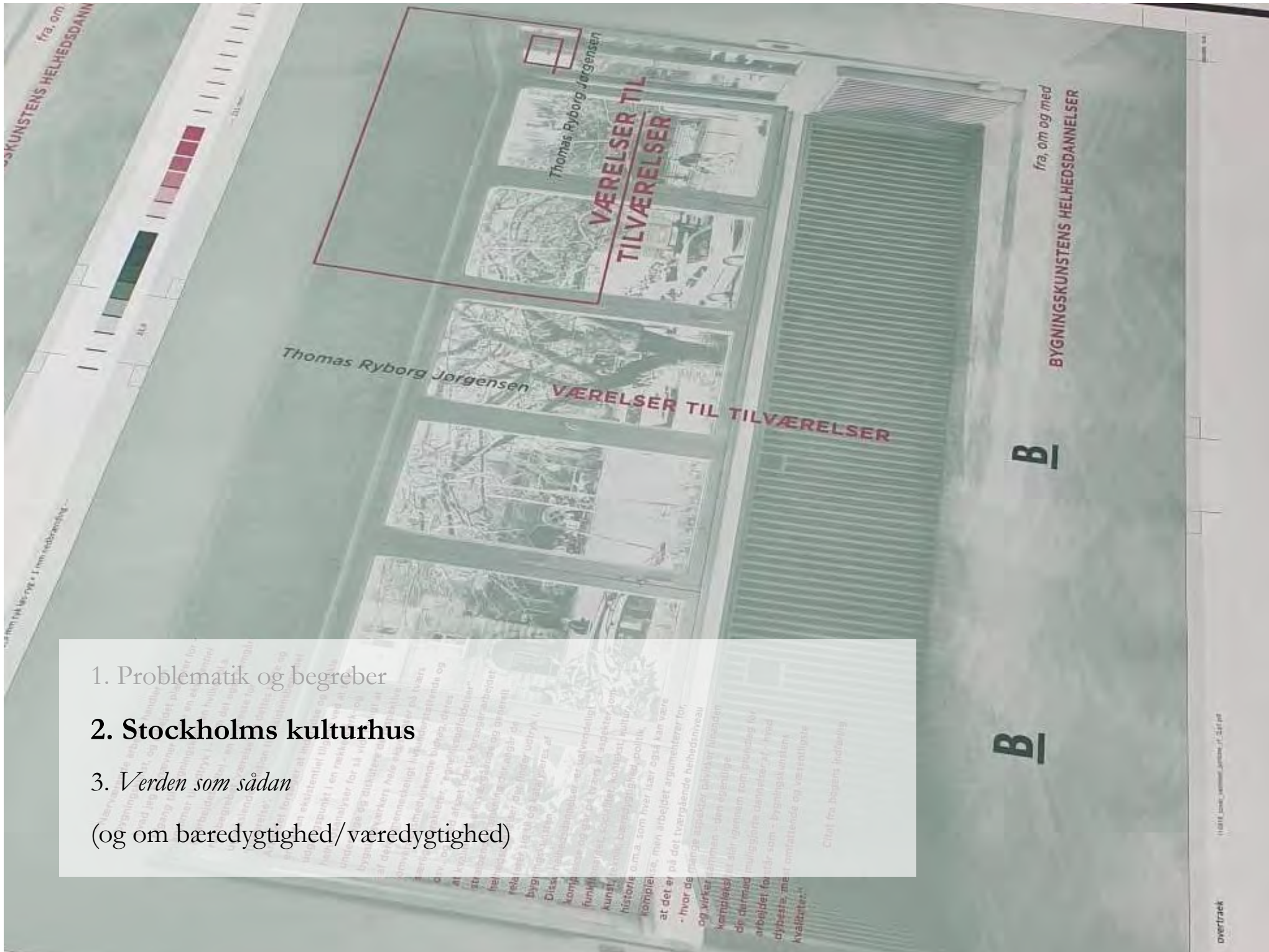
En intention kan - bevidst eller ubevidst - igangsætte et eksistenstema, men intentionen kan ikke beherske eksistenstemaets udvikling. Et eksistenstema er noget der fortsat udvikler sig langs med helhedsdannelsens tid, og det træder frem via **en fortættende “samlingskraft”** der består i det konkrete fællesskab der over tid udvikler sig, samler og lader de respektive helhedsdannelsers mange dele og aspekter gravitere mod hinanden i deres gensidigt løftende samarbejder.

1. Problematik og begreber

2. Stockholms kulturhus

3. *Verden som sådan*

(og om bæredygtighed/væredygtighed)

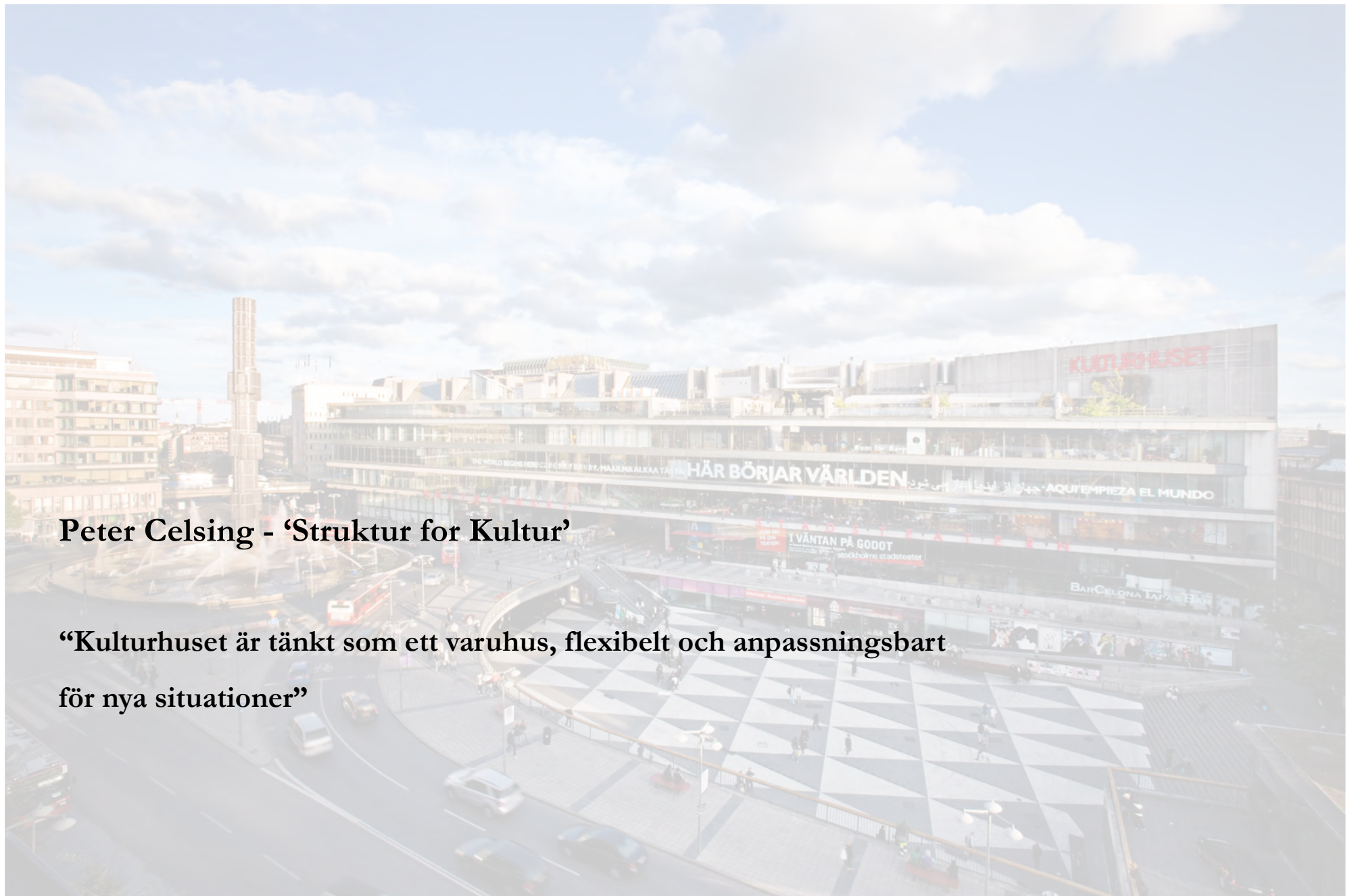

Kultur (og politik): *Stockholms kulturhus*

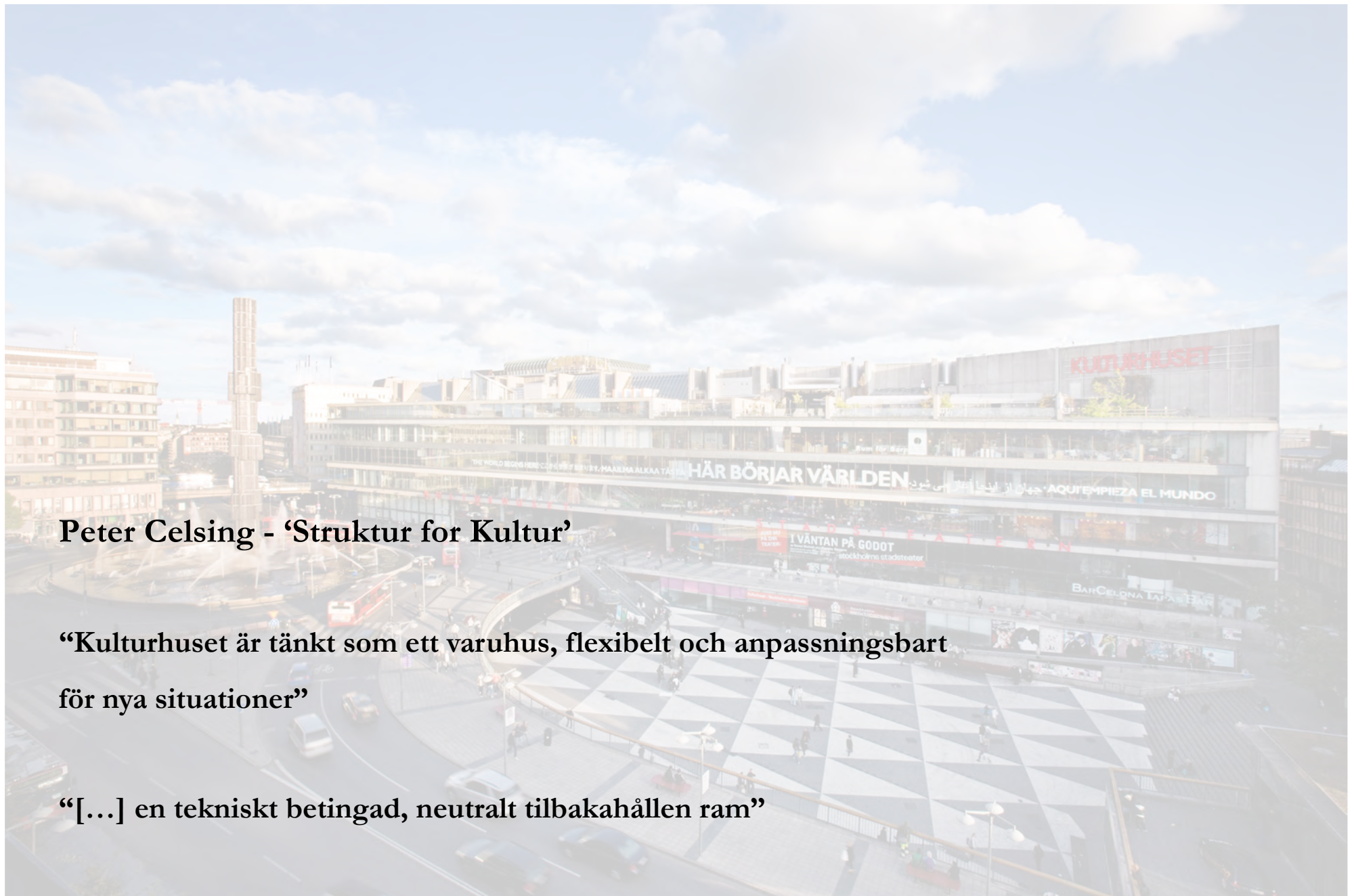

Peter Celsing - 'Struktur for Kultur'

Peter Celsing - 'Struktur for Kultur'

"Kulturhuset är tänkt som ett varuhus, flexibelt och anpassningsbart för nya situationer"

Peter Celsing - 'Struktur for Kultur'

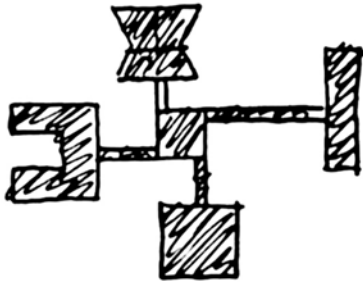
“Kulturhuset är tänkt som ett varuhus, flexibelt och anpassningsbart för nya situationer”

“[...] en tekniskt betingad, neutralt tillbakahållen ram”

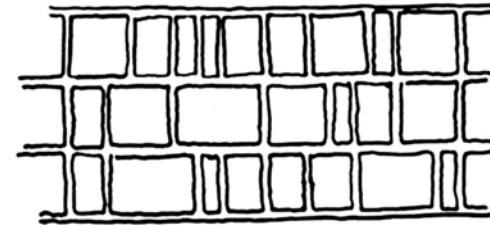
”Background permanency” - *Alison & Peter Smithson*

⑥ The external expression of differences in function (are these as important as the similarities?) and nostalgia for representative form also tend to segregate the university into specialized disciplines only.

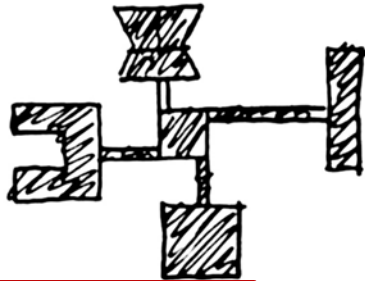
DISSOCIATION

⑦ We seek rather a system giving the minimum organization necessary to an association of disciplines. The specific natures of different functions are accommodated within a general framework which expresses university.

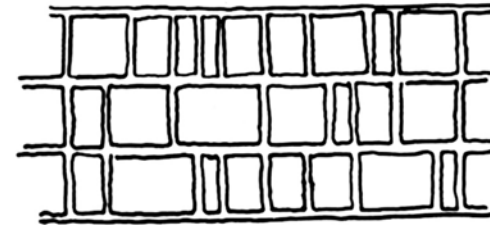
ASSOCIATION

⑥ The external expression of differences in function (are these as important as the similarities?) and nostalgia for representative form also tend to segregate the university into specialized disciplines only.

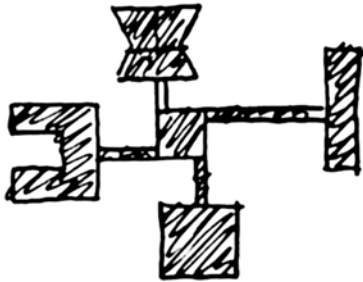
DISSOCIATION

⑦ We seek rather a system giving the minimum organization necessary to an association of disciplines. The specific natures of different functions are accommodated within a general framework which expresses university.

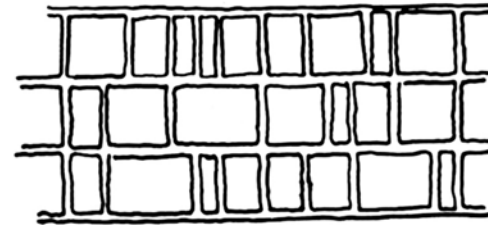
ASSOCIATION

⑥ The external expression of differences in function (are these as important as the similarities?) and nostalgia for representative form also tend to segregate the university into specialized disciplines only.

DISSOCIATION

⑦ We seek rather a system giving the minimum organization necessary to an association of disciplines. The specific natures of different functions are accommodated within a general framework which expresses University.

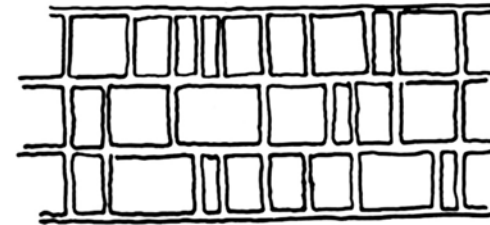
ASSOCIATION

⑥ The external expression of differences in function (are these as important as the similarities?) and nostalgia for representative form also tend to segregate the university into specialized disciplines only.

DISSOCIATION

⑦ We seek rather a system giving the minimum organization necessary to an association of disciplines. The specific natures of different functions are accommodated within a general framework which expresses university.

ASSOCIATION

“articulate the inbetween” - *Aldo van Eyck*

Strukturalismen udgør overgangen til at tænke og prioritere **den strukturelle ordningssammenhæng mellem elementerne**, hvor begrebet struktur skal forstås som en betegnelse for de formmæssige fænomener, der ikke kan reduceres til enkeltelementer.

⑥ The external expression of differences in function (are these as important as the similarities?) and nostalgia for representative form also tend to segregate the university into specialized disciplines only.

DISSOCIATION

⑦ We seek rather a system giving the minimum organisation necessary to an association of disciplines. The specific natures of different functions are accommodated within a general framework which expresses University.

ASSOCIATION

Strukturalismen udgør overgangen til at tænke og prioritere den strukturelle ordningssammenhæng mellem elementerne, hvor begrebet struktur skal forstås som en betegnelse for de formmæssige fænomener, der ikke kan reduceres til enkeltelementer. Eller sagt på en anden måde: Det strukturelle

udgør de **“uselvstændige”** niveauer i bygningsværket, der ikke kan afgrænses til særlige “steder”, da disse niveauer gennemtrænger og findes overalt i værket.

of differences in function (are they important similarities?) and nostalgia also tend to segregate the university into specialized disciplines only.

seek rather a system giving the minimum organisation necessary to an association of disciplines. The specific natures of different functions are accommodated within a general framework which expresses university.

DISSOCIATION

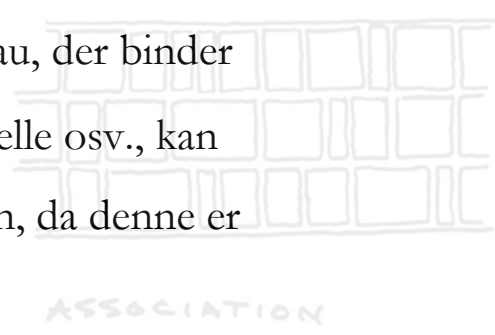
ASSOCIATION

Strukturalismen udgør overgangen til at tænke og prioritere den strukturelle ordningssammenhæng mellem elementerne, hvor begrebet struktur skal forstås som en betegnelse for de formmæssige fænomener, der ikke kan reduceres til enkeltelementer. Eller sagt på en anden måde: Det strukturelle udgør de “uselvstændige” niveauer i bygningsværket, der ikke kan afgrænses til særlige “steder”, da disse niveauer gennemtrænger og findes overalt i værket. Denne forskel fik strukturalisterne til at se et fleksibilitetspotential i at “give køb” på “det selvstændige” til fordel for “det uselvstændige”; at “give køb” på det partikulære til fordel for det almene og strukturelle, der dermed privilegeres som værkets **“helhedsgarant”** - som det niveau, der binder værket sammen, hvorfor det partikulære, det specifikt funktionelle osv., kan udfolde sig og forandre sig frit uden at kompromittere helheden, da denne er “sikret” af det strukturelle.

The external appearance of differences in function (are these as important as the similarity?) and spatiality for superimposed disciplines only.

One could rather a system giving the minimum organisation necessary to an association of different functions. The specific nature of different functions are accommodated in a general framework which expresses university.

DISSOCIATION

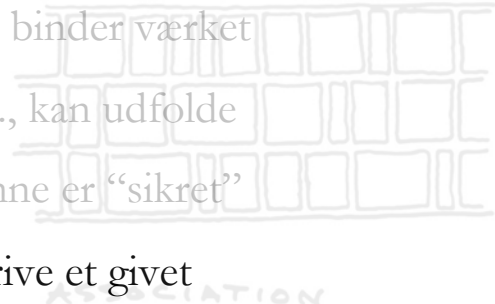
Strukturalismen udgør overgangen til at tænke og prioritere den strukturelle ordningssammenhæng mellem elementerne, hvor begrebet struktur skal forstås som en betegnelse for de formmæssige fænomener, der ikke kan reduceres til enkeltelementer. Eller sagt på en anden måde: Det strukturelle udgør de “uselvstændige” niveauer i bygningsværket, der ikke kan afgrænses til særlige “steder”, da disse niveauer gennemtrænger og findes overalt i værket. Denne forskel fik strukturalisterne til at se et fleksibilitetspotential i at “give køb” på “det selvstændige” til fordel for “det uselvstændige”; at “give køb” på det partikulære til fordel for det almene og strukturelle, der dermed privilegeres som værkets “helhedsgarant” - som det niveau, der binder værket sammen, hvorfor det partikulære, det specifikt funktionelle osv., kan udfolde sig og forandre sig frit uden at kompromittere helheden, da denne er “sikret” af det strukturelle. Strukturalisterne anså det for muligt at beskrive et givet problemfelt som relationer mellem elementer, der indgår i et system eller en struktur af mere almen karakter, hvorfor det selvstændige kunne “udskilles” og få tildelt rollen **som udskifteligt “software” i et mere generelt virkende stykke “hardware”.**

⑥ The external expression of differences in function (are these as important as the similarities?) and mentalisation for representative form also tend to segregate the university into specialised disciplines only.

⑦ One could rather a system giving the minimum organisation necessary to an association of functions. The specific nature of different functions are accommodated within a general framework which expresses university.

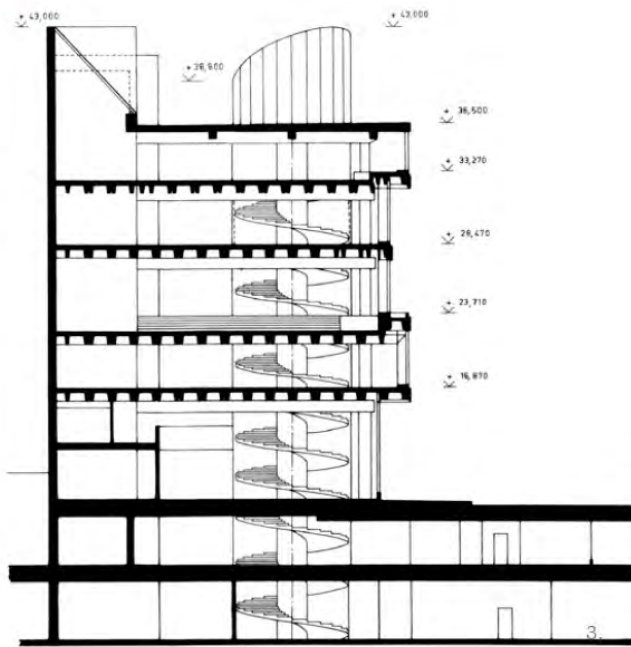
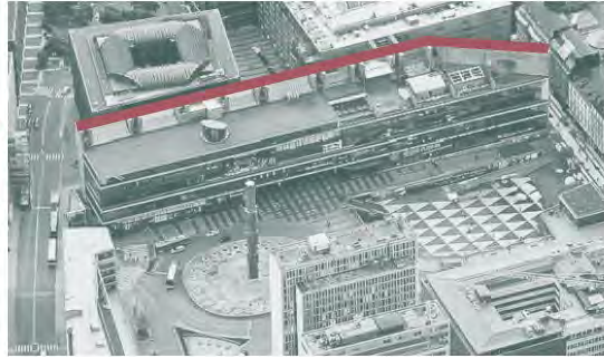
DISSOCIATION

ASSOCIATION

bagmur

SEKTION A

Malmiskilnadsgatan

Sergels Torg

Drottninggatan

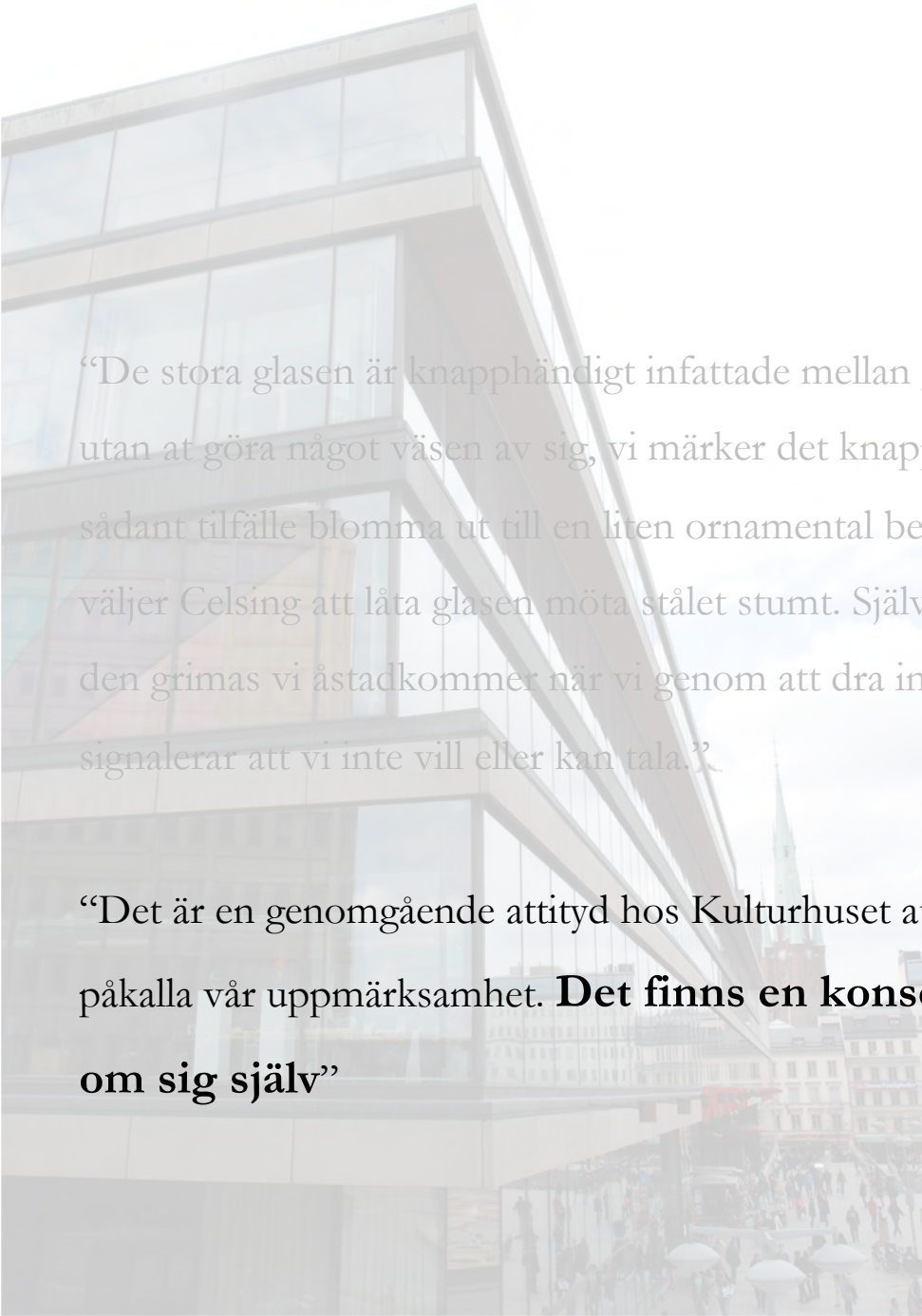

“De stora glasen är knapphändigt infattade mellan grova vertikala stålprofiler utan at göra något väsen av sig, vi märker det knappt. Istället för att låta ett sådant tillfälle blomma ut till en liten ornamental berättelse vilket är så vanligt, väljer Celsing att låta glasen möta stålet stumt. Själva infästningsdetaljen liknar den grimas vi åstadkommer när vi genom att dra in våra läppar i munnen signalerar **att vi inte vill eller kan tala.**”

Lars Marcus

“De stora glasen är knapphändigt infattade mellan grova vertikala stålprofiler utan att göra något väsen av sig, vi märker det knappt. Istället för att låta ett sådant tillfälle blomma ut till en liten ornamentalt berättelse vilket är så vanligt, väljer Celsing att låta glasen möta stålet stumt. Själva infästningsdetaljen liknar den grimas vi åstadkommer när vi genom att dra in våra läppar i munnen signalerar att vi inte vill eller kan tala.”

“Det är en genomgående attityd hos Kulturhuset att på detta sätt undvika att påkalla vår uppmärksamhet. **Det finns en konsekvent ovilja att tala om sig själv**”

Lars Marcus

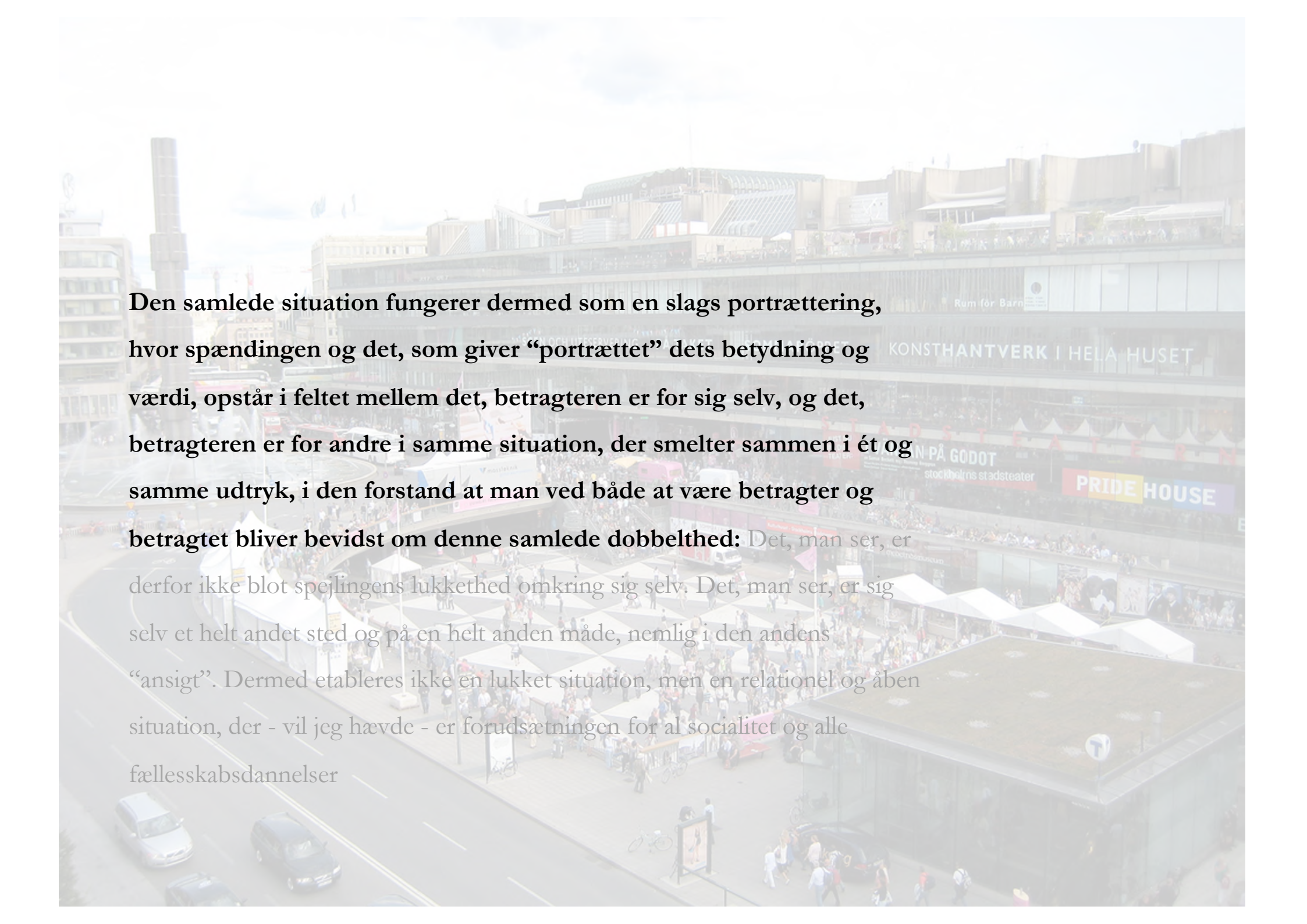

An aerial photograph of a busy city square, likely in Stockholm, Sweden. The square features a large checkered floor pattern and is filled with people, tents, and various activities. In the background, there are several large buildings, including one with a prominent sign that reads "KONSTHANTVERK I HELA Huset". Other signs visible include "PRIDE HOUSE" and "STADSTEATERN". The sky is overcast, and the overall atmosphere is that of a public event or festival.

Den samlede situation fungerer dermed som en slags portrættering, hvor spændingen og det, som giver “portrættet” dets betydning og værdi, opstår i feltet mellem det, betragteren er for sig selv, og det, betragteren er for andre i samme situation, der smelter sammen i ét og samme udtryk, i den forstand at man ved både at være betragter og betragtet bliver bevidst om denne samlede dobbelthed: Det, man ser, er derfor ikke blot spejlingens lukkethed omkring sig selv. Det, man ser, er sig selv et helt andet sted og på en helt anden måde, nemlig i den andens “ansigt”. Dermed etableres ikke en lukket situation, men en relationel og åben situation, der - vil jeg hævde - er forudsætningen for al socialitet og alle fællesskabsdannelser

Den samlede situation fungerer dermed som en slags portrættering, hvor spændingen og det, som giver “portrættet” dets betydning og værdi, opstår i feltet mellem det, betragteren er for sig selv, og det, betragteren er for andre i samme situation, der smelter sammen i ét og samme udtryk, i den forstand at man ved både at være betragter og betragtet bliver bevidst om denne samlede dobbelthed: **Det, man ser, er derfor ikke blot spejlingens lukkethed omkring sig selv. Det, man ser, er sig selv et helt andet sted og på en helt anden måde, nemlig i den andens “ansigt”. Dermed etableres ikke en lukket situation, men en relationel og åben situation, der - vil jeg hævde - er forudsætningen for al socialitet og alle fællesskabsdannelser**

“Jag bygger för en ny människa som måste komma”

Peter Celsing

“Avsikten med kulturhuset har varit att exponera dess verksamhet genom en uppbyggnad på en serie plan med ungefär **samma frihet och kontaktmöjligheter som det stora torgplanet** kan erbjuda, och det är denna ambition som givit huset dess tekniska uppbyggnad.”

Peter Celsing

“Avsikten med kulturhuset har varit att exponera dess verksamhet genom en uppbyggnad på en serie plan med ungefär samma frihet och kontaktmöjligheter som det stora torgplanet kan erbjuda, och det är denna ambition som givit huset dess tekniska uppbyggnad.

“[...] en tekniskt betingad, **neutralt tillbakahållen ram.**”

Peter Celsing

“udvidende Begrændsninger”

Søren Aabye Kierkegaard

det mulighedsrum der paradoksalt nok kan skabes, når der begrænses

“udvidende Begrænsninger”

Søren Aabye Kierkegaard

det mulighedsrum der paradoksalt nok kan skabes, når der begrænses

Arkitekturen befinder sig vel som oftest på dette potentialitetens dobbelttydige sted mellem neutral tomhed og kvalificeret fylde - mellem det ubestemte og det bestemte - hvorfor vi hverken kan bestemme arkitekturen som ensidigt neutral eller ensidigt determinerende, men som noget der et sted imellem disse yderpunkter i højere grad giver os **potentialer**.

Celsings hus, en upprepning av slottet

Tomas Lewan

Stockholms kongeslot

Celsings hus, en upprepning av slottet

“Kulturhusets fasad kan betraktas som en upprepning av kungliga slottets norrfasad [...] Kungliga slottets norrfasad är dess mest representativa sida - en plats med ett slags stadsbärande symbolik.”

Tomas Lewan

Celsings hus, en upprepning av slottet

“Kulturhusets fasad kan betraktas som en upprepning av kungliga slottets norrfasad [...] Kungliga slottets norra fasad är dess mest representativa sida - en plats med ett slags stadsbärande symbolik.”

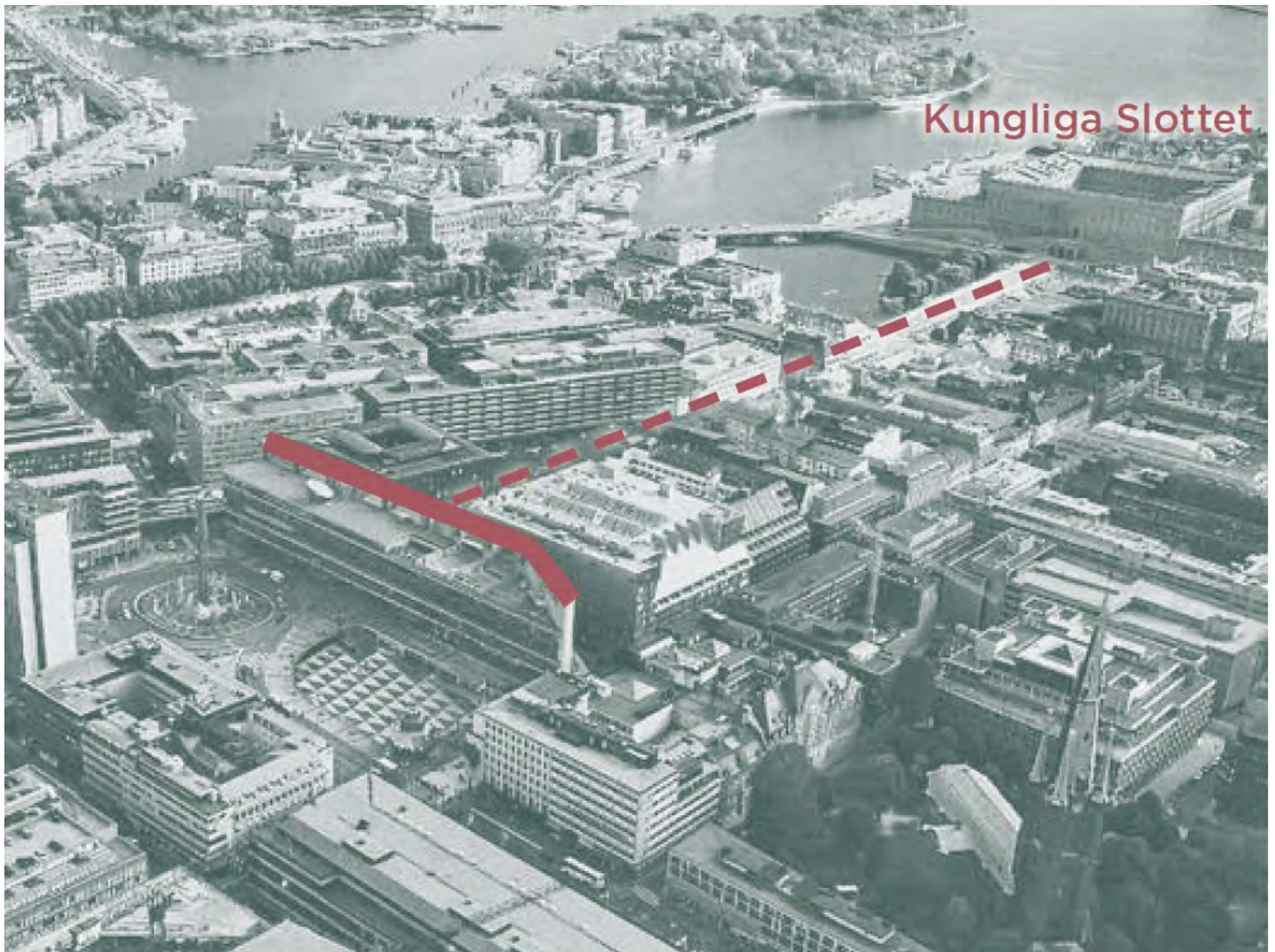
“Samspelet mellan plats och byggnad är påtagligt om man ställer sig framför Kulturhuset. Fasaden är både transparent och representativ - man tar del av dels aktiviteterna inne i byggnaden och samtidigt av dess monumentala närvaro som arkitektur. Men dessutom kan man i Kulturhuset se lösningen på en mycket större fråga - den om Sveavägens framdragande till Gustav Adolfs torg och Strömmen. Kulturhuset förflyttar alltså en symboliskt viktig plats i det historiska Stockholm till ett nytt läge och manifesterar samtidigt en skalförtskjutning till en ny tids byggnadsskala. Historien upphävs men återupprättas i ny form.”

Tomas Lewan

Kungliga Slottet

Kungliga Slottet

“Kungens makt har gradvis minskat genom åren. När den nuvarande regeringsformen trädde i kraft 1974 blev kungen utan politisk makt och fick bara symboliska uppgifter.”

An aerial photograph of Stockholm, Sweden, showing the city's dense urban landscape and the surrounding water. A red dashed line runs diagonally across the city, starting from the top right and moving towards the bottom left. A red solid line highlights a specific building complex in the lower-left quadrant of the image. The text 'Kungliga Slottet' is visible in the top right corner.

Kungliga Slottet

“Hvor paladser er udtryk for en aristokratisk kultur, er pladser led i en demokratisk kultur”

Martin Zerlang

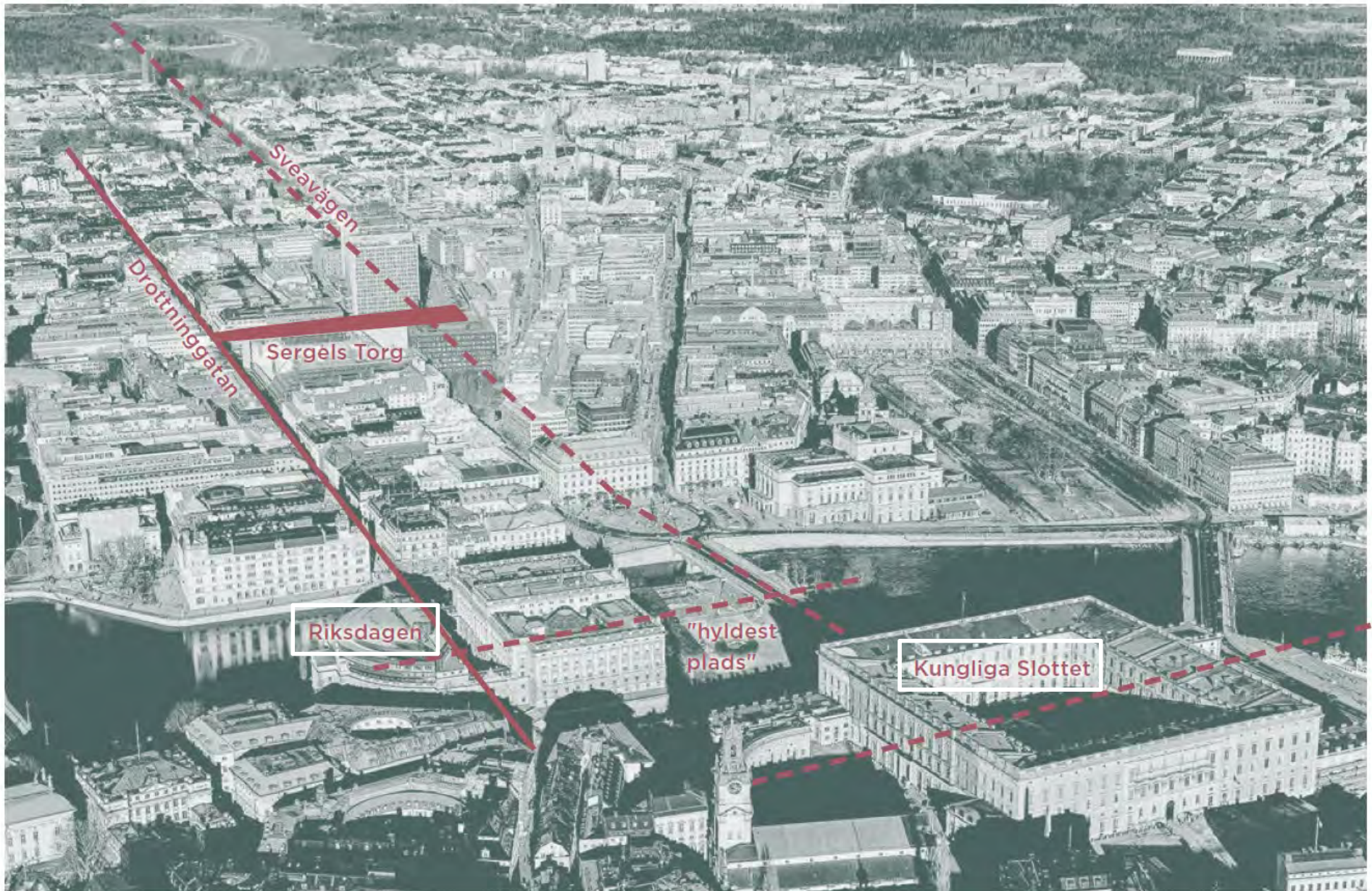

Kungliga Slottet

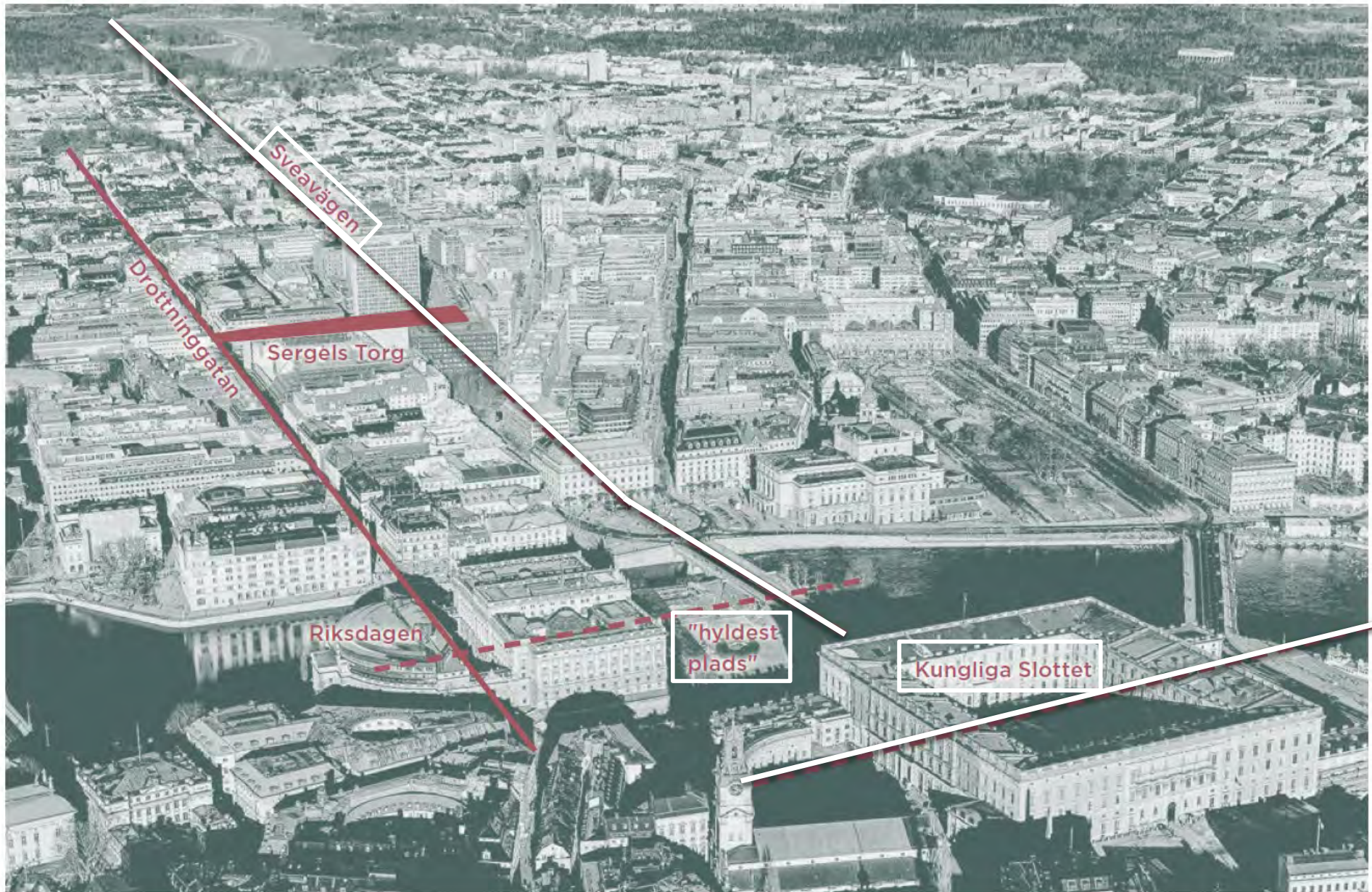
“Jag bygger för en ny människa som måste komma”

Peter Celsing

Hagaparken

Sveavägen

Drottninggatan

Sergels Torg

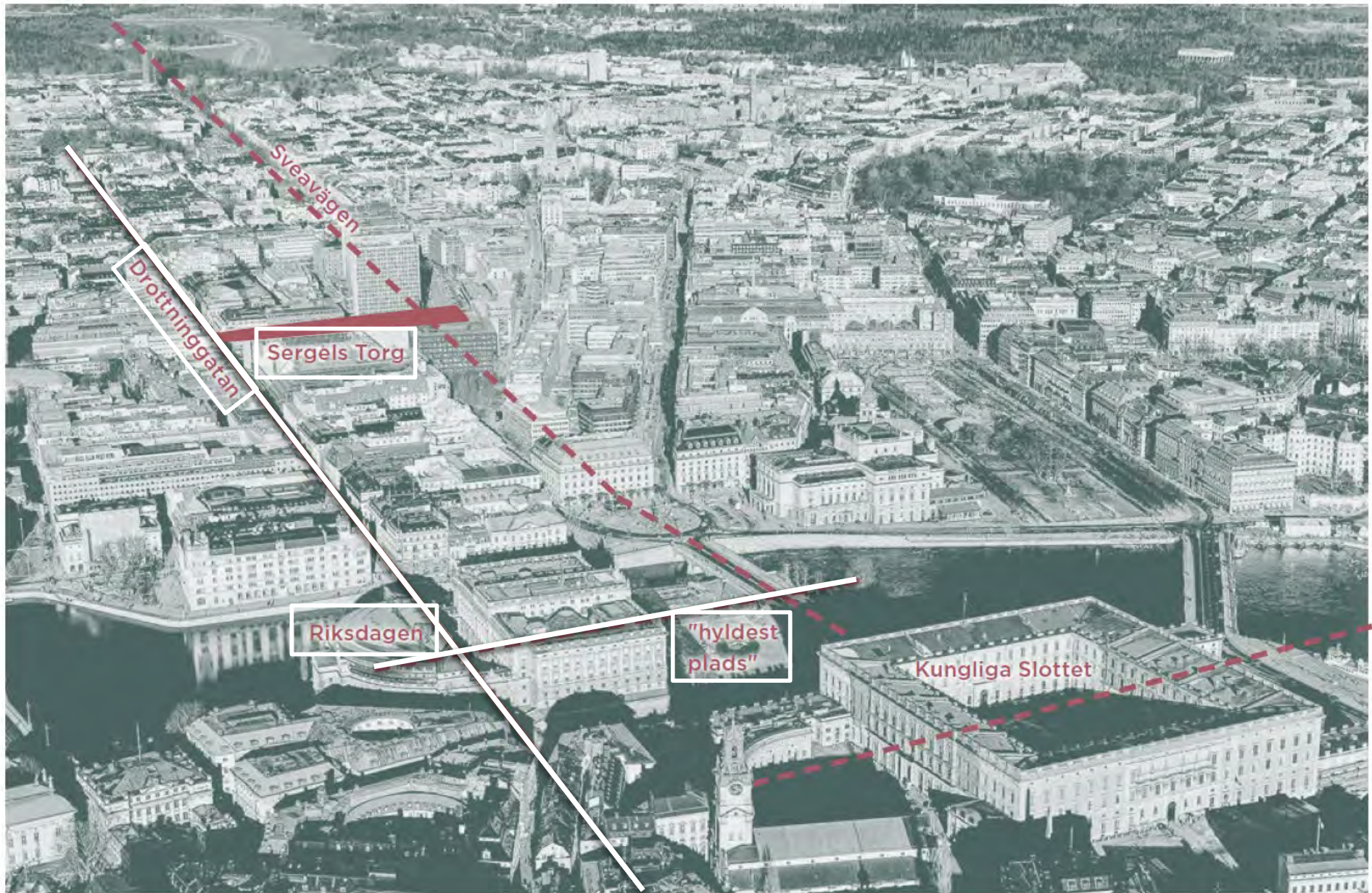
Riksdagen

"hyldest plats"

Kungliga Slottet

Stockholms ström

Observatorielunden

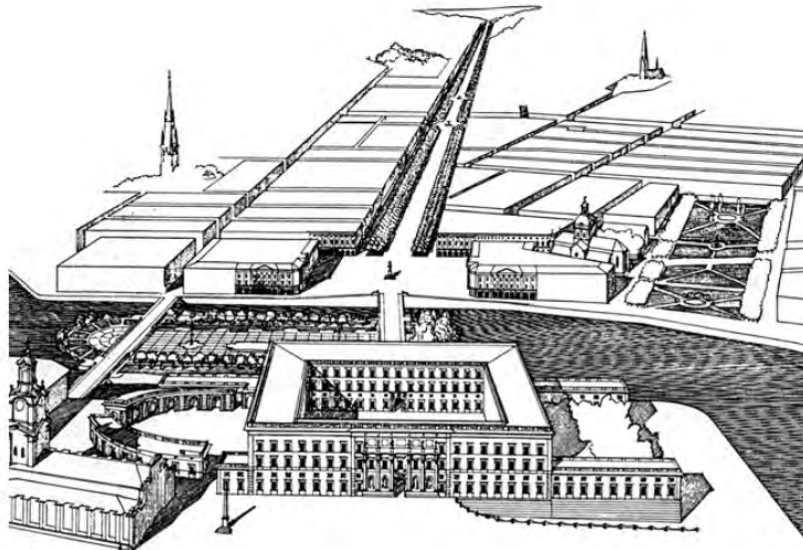

Gamla Stan

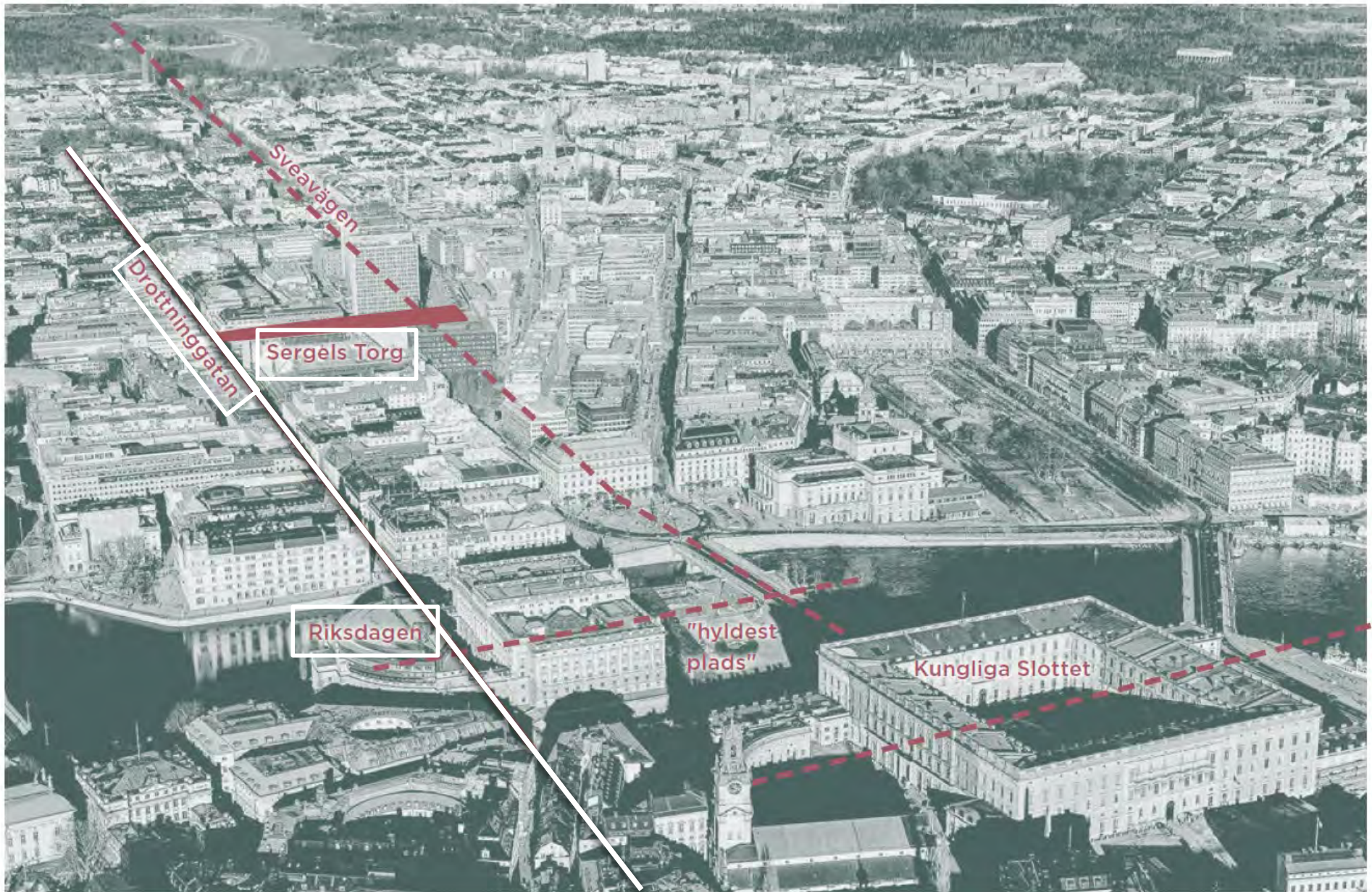

Jean de Vallées stadsplan ca. 1654

Lindhagenplanen 1866

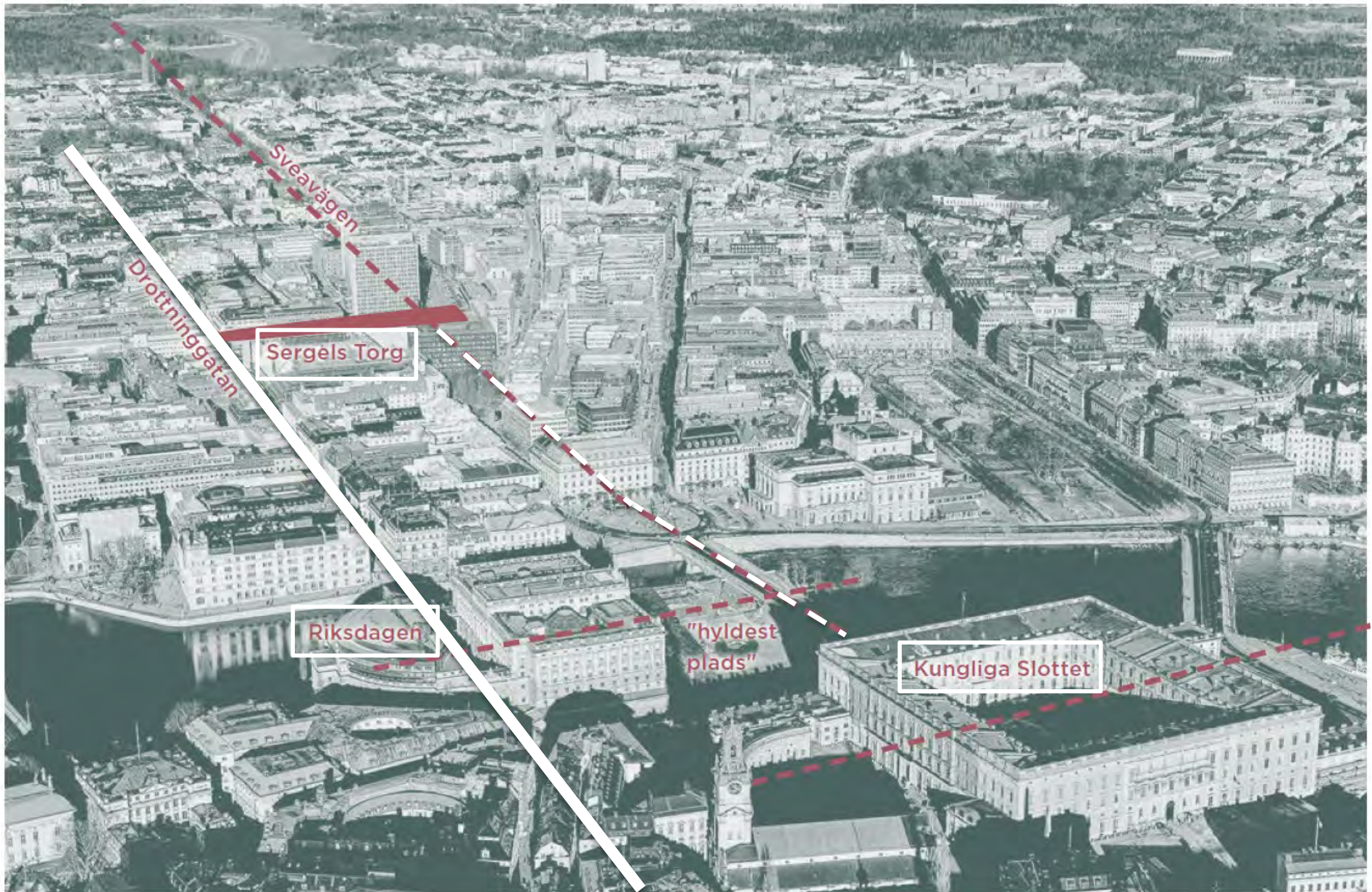
Observatorielunden

Gamla Stan

Observatorielunden

Gamla Stan

Rigsdagshusets passage og Drottninggatan;

Den nye "primærakse" op til Sergels Torg og kulturhuset

“De demokratiskt valda församlingarna i stat, kommuner och landsting är inte ensamma om att ha makt och inflytande. Exempel på andra starka maktfaktorer är den så kallade marknaden, massmedierna och domstolarna.”

Kulturens magt

Hannah Arendt

.. fremtrædelsesrum..

Hannah Arendt

Stockholms kulturella vardagsrum

Den bærende magt

Den bærende magt

“[...] kulturkampene udfører et vigtigt demokratisk arbejde: De skaber et offentligt teater, hvor “folket” ser sig selv. Ligesom samfundet ikke findes som noget givet derude, findes folket heller ikke som et fast og uforanderligt fænomen. Folket er noget, som skabes i det offentlige rum og de offentlige institutioner af fortællinger, diskussioner og billeder.”

Rune Lykkeberg

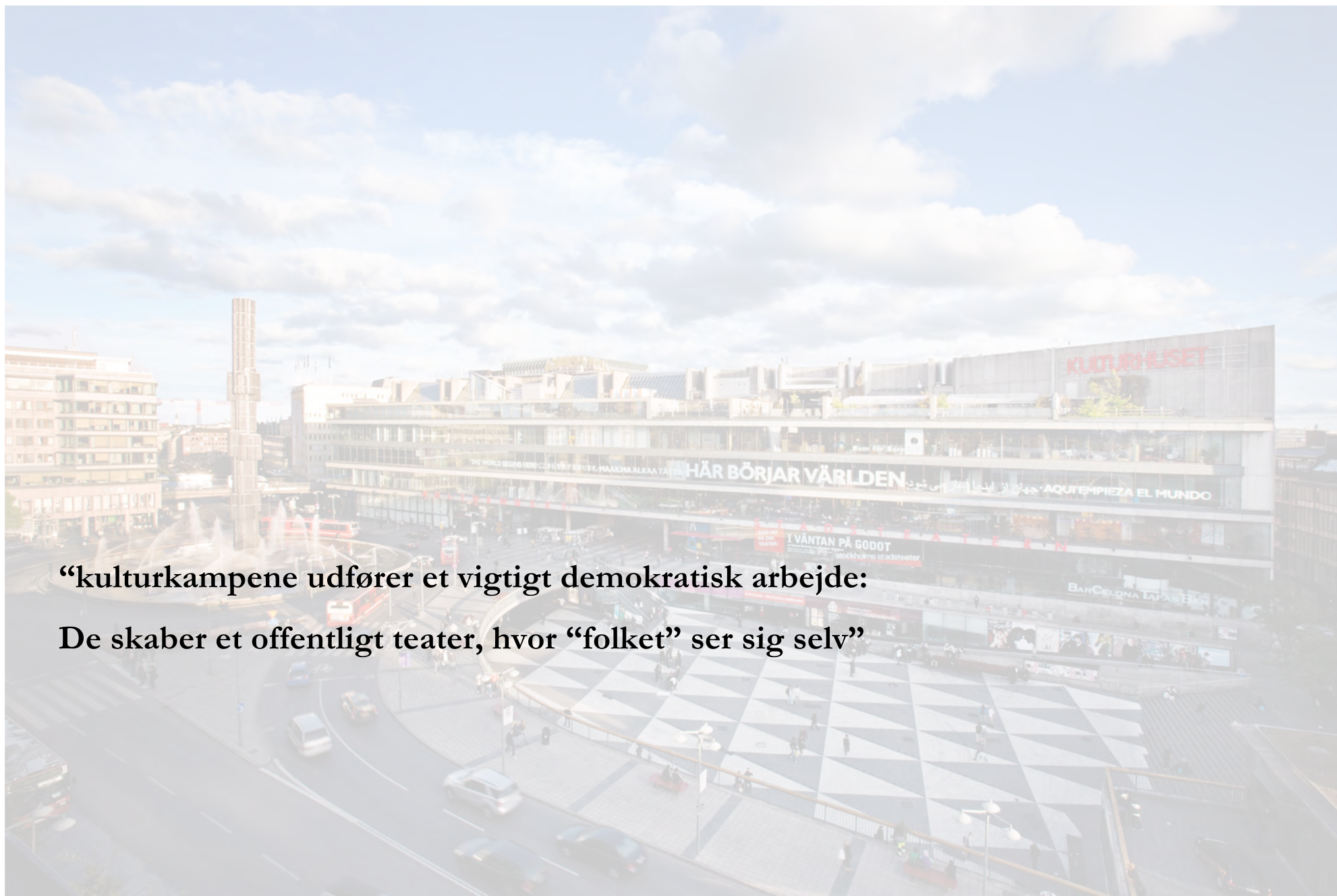

Den bærende magt

“[...] kulturkampene udfører et vigtigt demokratisk arbejde: De skaber et offentligt teater, hvor “folket” ser sig selv. Ligesom samfundet ikke findes som noget givet derude, findes folket heller ikke som et fast og uforanderligt fænomen. Folket er noget, som skabes i det offentlige rum og de offentlige institutioner af fortællinger, diskussioner og billeder.”

“Demokrati handlar om alla människors lika värde och rättigheter och om möjligheten att vara med och bestämma. [...] I Sverige finns rättigheterna angivna i vår grundlag. Där står det att all offentlig makt utgår från folket och att riksdagen är folkets främsta företrädare.”

**“kulturkampene udfører et vigtigt demokratisk arbejde:
De skaber et offentligt teater, hvor “folket” ser sig selv”**

Thomas Ryborg Jørgensen

VÆRELSESR TIL TILVÆRELSESR

Thomas Ryborg Jørgensen

VÆRELSESR TIL TILVÆRELSESR

BYGNINGSKUNSTENS HELHEDSDANNELSESR

B

B

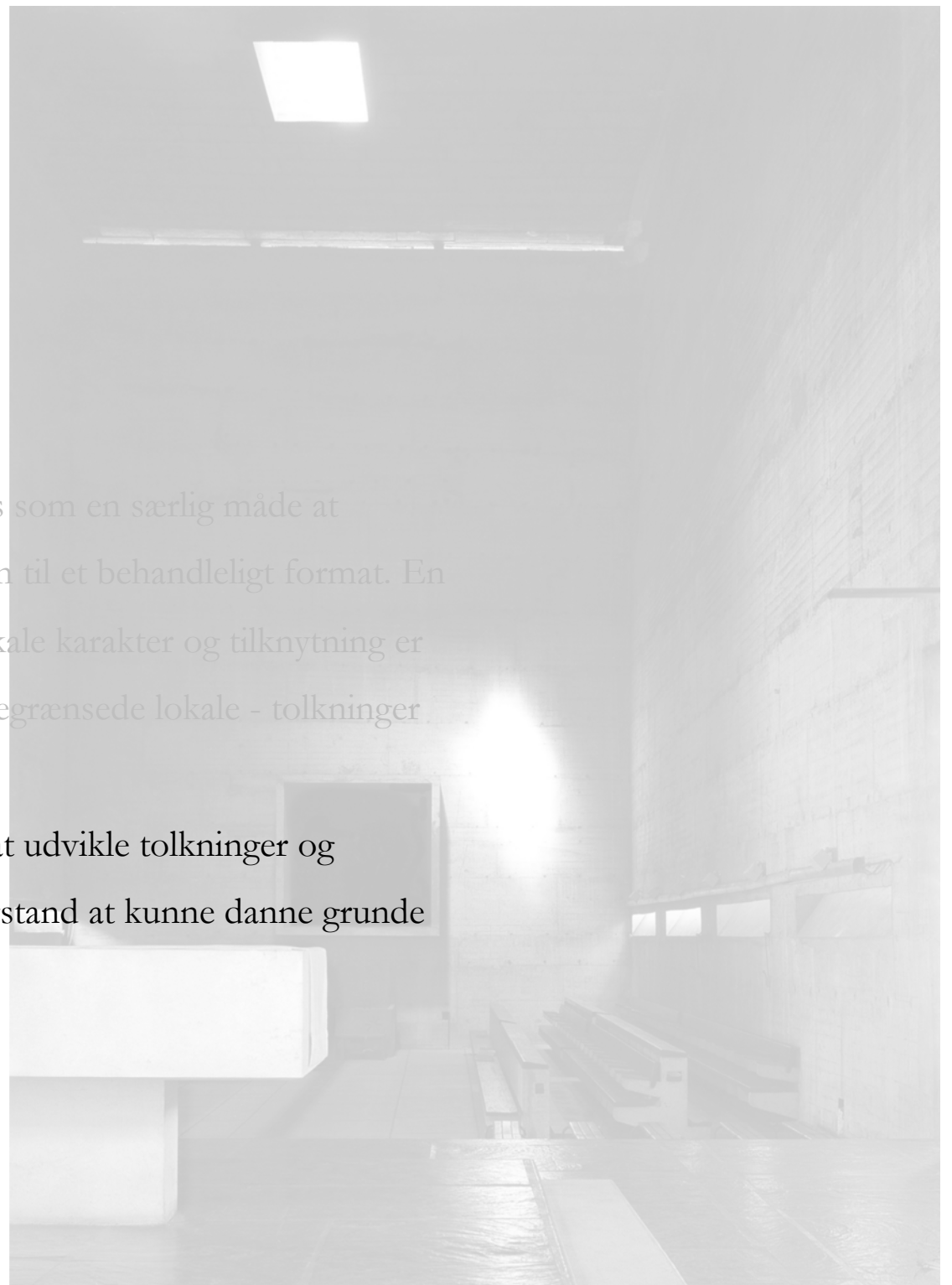
1. Problematik og begreber
 2. Stockholms kulturhus
 3. *Verden som sådan*
 (og om bæredygtighed/væredygtighed)

Det enkelte arkitekturværk kan således forstås som en særlig måde at “reducere” eller intensivere Verden som sådan til et behandleligt format. En måde, der på trods af værkets umiddelbart lokale karakter og tilknytning er åben for tolkninger, der rækker ud over det begrænsede lokale - **tolkninger der ekstensiverer det intensiverede.**

Det enkelte arkitekturværk kan således forstås som en særlig måde at “reducere” eller intensivere Verden som sådan til et behandleligt format. En måde, der på trods af værkets umiddelbart lokale karakter og tilknytning er åben for tolkninger, der rækker ud over det begrænsede lokale - tolkninger der ekstensiverer det intensiverede.

Arkitekturen kan i den forstand hjælpe os til at udvikle tolkninger og forståelser af Verden som sådan, for i den forstand at kunne danne grunde for **eksistentielle meningsdannelser**.

A photograph of a bright, empty room with a large window and a radiator. The room is brightly lit, with light streaming in from the window. The floor is made of light-colored wood, and the walls are white. A radiator is visible along the bottom of the window. The text is overlaid on the left side of the image.

“Arkitektur handler dybest set om at gøre verden beboelig, vi domesticerer et rum i et, som det foreligger, principielt uendeligt og meningsløst univers. Idet vi rejser arkitektur, behersker vi noget og gør det begribeligt inden for et etableret territorium. Noget finder sted, som man siger. Vi territorialiserer og opretter en verden.”

Carsten Thau

“Arkitektur handler dybest set om at gøre verden beboelig, vi domesticerer et rum i et, som det foreligger, principielt uendeligt og meningsløst univers. Idet vi rejser arkitektur, behersker vi noget og gør det begribeligt inden for et etableret territorium. Noget finder sted, som man siger. Vi territorialiserer og opretter en verden.”

Carsten Thau

.. til gavn for en større helhedsforring, hvor “indhegningens begribeligheds-gørelse” også giver mulighed for at gribe ud imod Verden..

“Arkitektur handler dybest set om at gøre verden beboelig, vi domesticerer et rum i et, som det foreligger, principielt uendeligt og meningsløst univers. Idet vi rejser arkitektur, behersker vi noget og gør det begribeligt inden for et etableret territorium. Noget finder sted, som man siger. Vi territorialiserer og opretter en verden.”

Carsten Thau

.. til gavn for en større helhedsforring, hvor “indhegningens begribeligheds-gørelse” også giver mulighed for at gribe ud imod Verden.

.. et kvalificeret forhold til den ellers uendelige og uoverskuelige

Verden “udenfor” muliggøres.

Det er en vigtig kvalitet ved et arkitekturværk, at man kan mærke, at mange mennesker (og andre livsformer) over tid har erfaret, brugt, tænkt over, oplevet og i den medvirkende relation udviklet meningsfylde, og derved sat spor og “nuancer” i værket, og på denne måde “taler” med tiden ikke kun én (arkitektens), men flere “stemmer” igennem værket.

I arkitekturens “skuespil og scenerum” er vi alle både “forfattere, instruktører, skuespillere, scenografer og tilskuere”.

Det er en vigtig kvalitet ved et arkitekturværk, at man kan mærke, at mange mennesker (og andre livsformer) over tid har erfaret, brugt, tænkt over, oplevet og i den medvirkende relation udviklet meningsfylde, og derved sat spor og “nuancer” i værket, og på denne måde “taler” med tiden ikke kun én (arkitektens), men flere “stemmer” igennem værket. I arkitekturens “skuespil og scenerum” er vi alle både “forfattere, instruktører, skuespillere, scenografer og tilskuere”.

De skiftende medvirkende meningsdannelser, som arkitekturværkerne kan blive anledning til, lagrer sig på denne måde som en slags berigende “patinering” i arkitekturværkerne og “udvider” derfor værkerne med ny betydning. Tidligere mening bliver på denne måde ny betydning - tidligere mening lagrer sig som **“betydningspatinering”** - der “udvider” den allerede eksisterende betydning, der igen kan danne (et nu udvidet) afsæt for nye medvirkende meningsdannelser osv.

På trods af disse vedvarende ”udvidelser”, er et arkitekturværk fortsat en afgrænset størrelse, men værkets udenomsværk - det som jeg også kalder værkets medvirkende helhed - er ikke blot en “indhegnet” lokalitet, men en mere **arbitrær, ubestemt og grænseusikker zone**, hvor arkitekturværkets endelighed og uendeligheden i Verden som sådan udveksler med hinanden.

På trods af disse vedvarende ”udvidelser”, er et arkitekturværk fortsat en afgrænset størrelse, men værkets udenomsværk - det som jeg også kalder værkets medvirkende helhed - er ikke blot en “indhegnet” lokalitet, men en mere arbitrær, ubestemt og grænseusikker zone, hvor arkitekturværkets endelighed og uendeligheden i Verden som sådan udveksler med hinanden. .. det endelige i arkitekturværket på den ene side og det uendelige i Verden som sådan på den anden side. Dette forhold er **formidlet via den medvirkende helhed**, der nu agerer som et tredje “mellemliggende led”, der er “større end” værket, men “mindre end” Verden som sådan, for at udgøre en paradoksal blanding af “endelig uendelighed” og “uendelig endelighed”.

.. så vi kan udspænde virkeligheden som et **scenerum** og med dette danne et meningsfuldt medvirkende “dybdekompositorisk” forhold mellem forgrund, mellemgrund og baggrund; arkitekturværkets egen-helhed som forgrund, den medvirkende helhed som mellemgrund og Verden som sådan som baggrund.

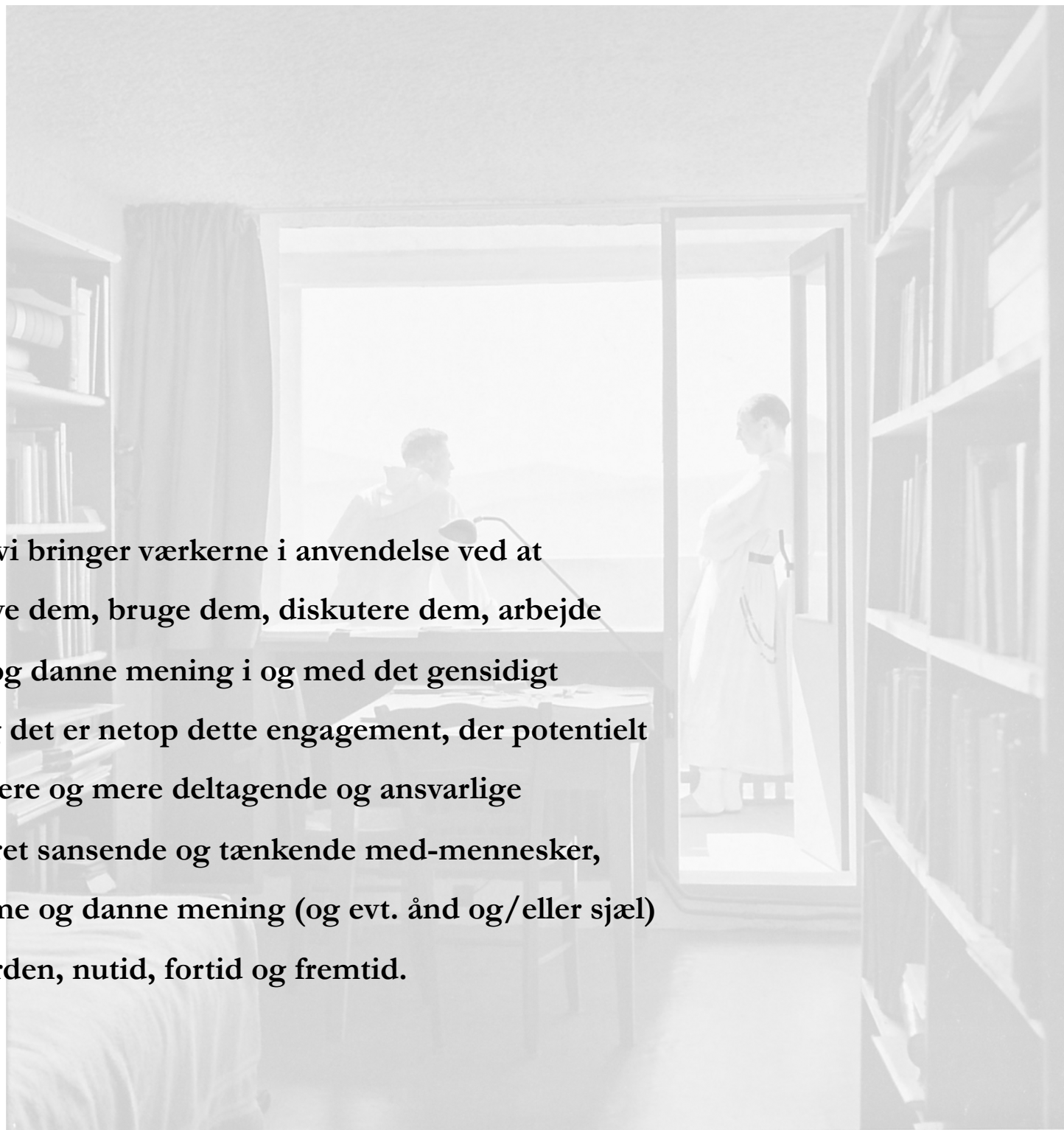
.. måske er det endda den egentlige betingelse for en værkdannelse, at værket formår at etablere et kvalificeret forhold mellem forgrund, mellemgrund og baggrund. Ikke blot som den klassisk billedteoretiske afstands-adskilte opdeling, tværtimod karakteriserer det måske et arkitekturværk, at det lader sin forgrund, mellemgrund og baggrund flyde sammen for at være i kvalitativt udvekslende og gensidigt løftende dialog med hinanden.

A photograph of a modern architectural courtyard. In the foreground, a large, abstract, light-colored sculpture with organic, rounded forms and several openings sits on a concrete surface. To the left, a wooden railing is visible. In the background, a building with a green roof and several small, dark, pyramid-shaped structures is visible. The overall scene is brightly lit, suggesting a sunny day.

“Et kunstværk er ikke en ting blandt andre ting, men må snarere forstås som et perspektiv på verden, som vi sætter os i dialog med, og som føjer noget nyt til vores erfaring.”

Jørgen Dehs

.. at dette først sker, når vi bringer værkerne i anvendelse ved at engagere os i dem, opleve dem, bruge dem, diskutere dem, arbejde med dem, udvikle dem og danne mening i og med det gensidigt løftende samarbejde. Og det er netop dette engagement, der potentielt også gør os selv til stærkere og mere deltagende og ansvarlige mennesker. Til kvalificeret sansende og tænkende med-mennesker, som medvirker til at forme og danne mening (og evt. ånd og/eller sjæl) i og med vores fælles Verden, nutid, fortid og fremtid.

Et arkitekturværk udfolder sig i et helhedssamarbejde på tværs af værkets hele bredde af involverede aspekter, hvor også div. tekniske og funktionelle bæredygtighedsaspekter kan (og bør) indgå ved både at bidrage til og selv blive løftet via de mange aspekters gensidigt løftende forhold til hinanden, hvorfor **aspekterne kan få overskredet deres “individuelle evner”** og dermed i fællesskab opnå mere end det, aspekterne kan opnå hver for sig.

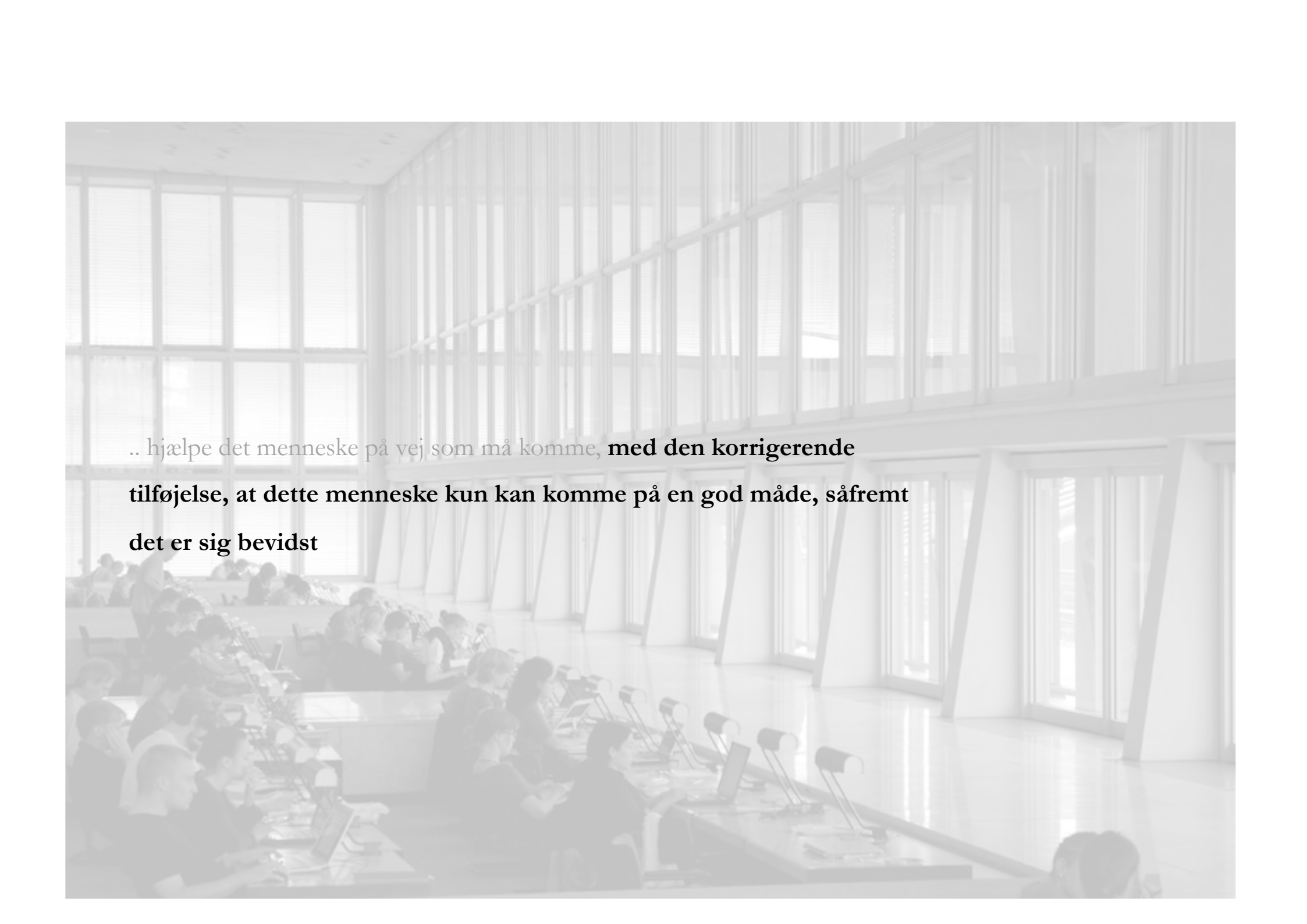
.. det gensidigt løftende helhedssamarbejde er afgørende for ikke kun bæredygtighed og æstetik, men mere komplekst for alle de - både interne, eksterne og tidslige - aspekter, som et arkitekturværk involverer i sin hele eksistens og tilværelse, for i helheds-vellykkede sammenhænge at nå et niveau, som jeg vælger at benævne *væredygtighed*.

.. det er en forudsætning for et såkaldt bæredygtigt arkitekturværk, at det også skal virke som og katalysere en vellykket helhedsdannelse for i videre omfang at kunne realisere sine “bæredygtighedspotentialer”, for i den forstand ikke “kun” at være bæredygtig, men også væredygtig.

.. arkitekturens fremtid som en kritisk reviderende fortsættelse af dens fortid og nutid, hvor kritikken i disse år bl.a. må være omfattende informeret af bæredygtighedsproblematikken - ikke som en revolutionær starten-forfra og kontinuitetsafbrydende afvikling af tidligere erfaringer, men som en omfattende “**bøjning**”, der griber både frem og tilbage i en klogt og nuanceret udviklende evolution.

.. hjælpe det menneske på vej som må komme

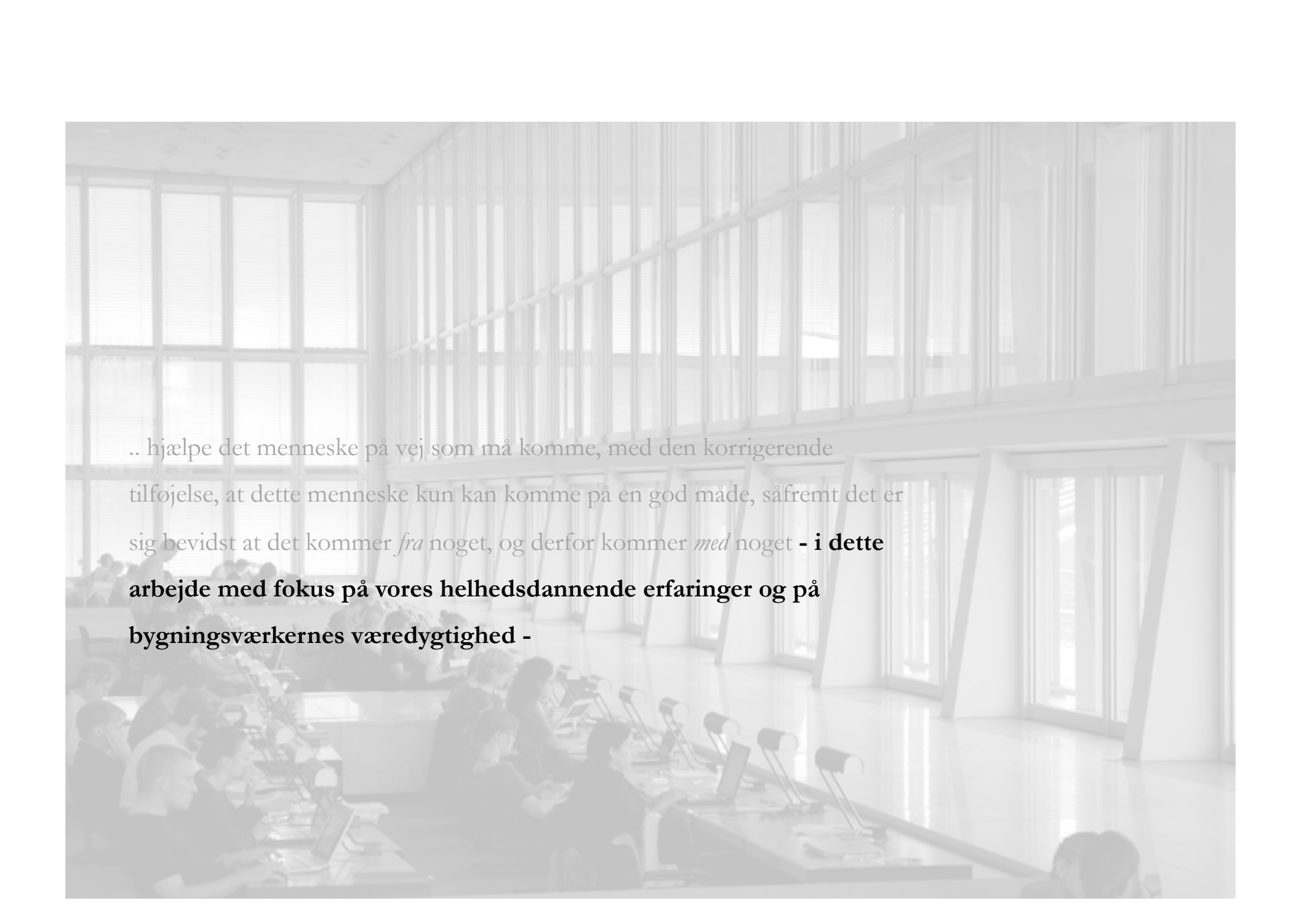

.. hjælpe det menneske på vej som må komme, **med den korrigerende tilføjelse, at dette menneske kun kan komme på en god måde, såfremt det er sig bevidst**

.. hjælpe det menneske på vej som må komme, med den korrigerende tilføjelse, at dette menneske kun kan komme på en god måde, såfremt det er sig bevidst **at det kommer *fra* noget, og derfor kommer *med* noget**

.. hjælpe det menneske på vej som må komme, med den korrigerende tilføjelse, at dette menneske kun kan komme på en god måde, såfremt det er sig bevidst at det kommer *fra* noget, og derfor kommer *med* noget - **i dette arbejde med fokus på vores helhedsdannende erfaringer og på bygningsværkernes væredygtighed -**

.. hjælpe det menneske på vej som må komme, med den korrigerende tilføjelse, at dette menneske kun kan komme på en god måde, såfremt det er sig bevidst at det kommer *fra* noget, og derfor kommer *med* noget – i dette arbejde med fokus på vores helhedsdannende erfaringer og på bygningsværkernes væredygtighed - **og at dette menneske ikke kan komme *endeligt*, men må *blive ved* med at komme.**